

Znanstvena prizadevanja koroških Slovencev

Dr. Reginald Vospernik

Znanost — posebno prirodnoznanstvena in tehnična znanost — je doživela v zadnjih desetletjih v vseh državah naše zemlje, še prav pa v Evropi in Ameriki, nepopisen razmah. Znanstveniki omogočajo danes lepše, udobnejše življenje. Njih misel služi vsemu človeštvu.

Pri tem razmahu imajo tudi mali narodi svoj delež. Vse človeštvo se druži v eno veliko družino. Pri tem nikakor nečemo in ne moremo prezreti, da utegnejo znanstveni izsledki tudi tudi negativno vplivati na človeštvo, če imamo na primer pred očmi revolucionarne spremembe, ki so jih povzročila spoznanja o atomski energiji.

Koroški Slovenci v tako širokih razponih seveda ne moremo pokazati svojih svojstvenih spoznanj. Brez dvoma pa imamo tudi mi na Koroškem znanstvena prizadevanja na področju tako imenovanih humanističnih ved. Mnogo je iniciativ, pobud in konkretnih prijemov glede naše ljudske kulture, našega slovensko-koroškega narečja, našega zgodovinskega razvoja in pisane besede od Freisinhških spomenikov do danes. To so le nekatera področja.

Kulturni dnevi v decembru lanskega leta so bili prvi resni poizkus sistematičnega znanstvenega prikaza naše stvarnosti. Ob teh kulturnih dneh — predavanja bodo izšla po vsej verjetnosti še letos v tiskani obliki — se je jasno izoblikovala misel o posebnem znanstvenem inštitutu, ki bi mogel brez dvoma obstoječe težnje znanstveno formirati in koordinirati. Mimo tega pa se je izkazalo, da potrebujemo koroški Slovenci tudi znanstvenih izsledkov, ki jih doslej še sploh nimamo. Sociologija na primer je mlada znanost, ki proučuje družbeno vprašanja ljudi. Ta znanost tudi pri večinskem narodu v deželi še ni dosti razvita. Vse to bi spadalo v delokrog takega znanstvenega inštituta.

Preteklo soboto se je sestalo v Celovcu na pobudo in povabilo proponentov okoli 20 zainteresiranih koroških intelektualcev (učiteljev, duhovnikov, profesorjev, študentov), da se pomenijo podrobneje o možnostih ustanovitve znanstvenega inštituta (ZI).

Take iniciative in aktivnosti pozdravljamo in jih zasledujemo z veliko pozornostjo. Na sestanku so vabili graški univerzitetni asistent dr. Erik Prunč, profesor Janko Zerzer iz Celovca ter dunajski univerzitetni lektor dr. Pavel Zdovc. Zbrani zainteresirani so poverili te proponente tudi z nadaljnjimi pripravami za ustanovitev ZI.

Po našem mnenju morajo veljati za ustanovitev takega ZI sledeča načela:

1. Znanost je samosvoje področje človekovih kulturnih prizadevanj v najširšem pomenu besede. Za znanost in pridobivanje znanstvenih izsledkov veljajo torej posebni zakoni in kriteriji.

2. Zaradi tega je treba zagotoviti neoviran razvoj znanstvene misli in njenega nosilca — znanstvenika. Vsaka kakorkoli oblikovana znanstvenikova odvisnost lahko pomeni tudi relativnost njegovih izsledkov. Zaradi tega je treba omogočiti samostojni ZI.

3. Od človeka in njegovih težnjah abstrahirane znanosti ni. Tako bi se moral tudi koroško-slovenski ZI ozirati na konkretne okoliščine koroškega Slovence — zgodovinske, geografske, sociološke, psihološke.

4. Delo ZI koroških Slovencev bi zaradi tega moralo — ob vsem upoštevanju načela neodvisnosti — služiti težnjam koroških Slovencev, kot služi znanost vsepovsod na svetu človeku in njegovi humanizaciji.

Zadeva gradnje slovenske gimnazije

Kakor smo pred kratkim poročali, je kongres Federalistične unije evropskih manjšin na Gradiščanskem sklenil nasloviti na avstrijsko vlado resolucijo glede čimprejšnje uresničitve lastnega poslojja slovenske gimnazije. Prejšnji prosvetni minister dr. Mock nam je pri razgovoru v dunajskem parlamentu decembra 1969 zago-

toval, da bodo Slovenci približno istočasno z Velikovčani dobili lastno poslojje; ker pa medtem niti natečaj za arhitekto še ni bil razpisan, smo nekoliko zaskrbljeni. Pismo zveznemu kanclerju Kreiskemu, ki sta ga dobila v prepisih tudi minister za prosveto in minister za gradnje in tehniko, se glasi:

Föderalistische Union Europäischer Volksgruppen (F. U. E. V.).

24. 6. 1970

Ref. no.: 1-11-20-70

An die Regierung der Bundesrepublik Österreich,
z. H. des Bundeskanzlers Herrn Dr. Bruno Kreisky,
A-1010 Wien I., Ballhausplatz.

Sehr geehrter Herr Bundeskanzler!

Die am 20. Kongreß der Föderalistischen Union europäischer Volksgruppen (FUEV) vom 6. bis 9. Mai 1970 in Eisenstadt im Burgenland versammelten Delegierten der europäischen Volksgruppen ersuchen Sie, sehr geehrter Herr Bundeskanzler, in den zuständigen Bundesministerien für Unterricht und für Bauten und Technik veranlassen, daß ein eigenes Anstaltsgebäude für das Bundesgymnasium für Slowenen in Klagenfurt ehebaldigst realisiert wird.

Das im Jahre 1957 gegründete Bundesgymnasium für Slowenen ist noch immer provisorisch untergebracht und hat seit 13 Jahren ausschließlich nachmittäglichen Unterricht.

Daher erscheint die Errichtung eines eigenen Anstaltsgebäudes dringendst geboten.

Die FUEV bittet Sie, sehr geehrter Herr Bundeskanzler, das Anliegen einer baldigen Lösung zuzuführen.

Mit vorzüglicher Hochachtung
im Namen des Präsidenten der FUEV
Senator Dr. Friedl Volgger

Durchschriften:
dem BM. für Unterricht,
dem BM. für Bauten und Technik

POVL SKADEGARD,
Generalsekretär.

Primorski Slovenci so proslavili 25-letnico osvoboditve

V nedeljo, dne 28. junija, se je zbrala na Repentabru pri Trstu velika množica ljudi na že tradicionalnem repentaborskem taboru. Tokrat so se tržaški in goriški Slovenci ter Slovenci iz Beneške Slovenije spomnili osvoboditve izpod fašizma in nazizma pred 25 leti. Prireditve na prostem, ki se je vršila v krasni kulisi repentaborskih utrdb izza turških časov, se je udeležila vrsta odličnih osebnosti iz kulturnega, gospodarskega in političnega življenja primorskih Slovencev, med njimi deželni svetovalec dr. Drago Štoka in župan repentaborske občine Mihael Guštin.

Slovenski pisatelj Alojz Rebula je v svojem slavnostnem govoru poudaril, da osvoboditev pred 25 leti nikakor ni bila porok za trajno učvrstitev slovenske narodne zavesti, ampak mora imeti svoje nadaljevanje v trajnem osvobajanju. Govornik je kritič-

no ocenil narodnostno mišljenje v zamejstvu in v Sloveniji.

Posamezne pokrajine, kjer živijo Slovenci, so predstavili njih zastopniki. Za koroške Slovence je prinesel tople in iskrene pozdrave predsednik NSKS dr. Reginald Vospernik. Poudaril je, da prav koroški Slovenci ob tej prireditvi slutimo z rojaki ob Jadranu, kajti tudi našemu narodnostnemu življu je zadal nacizem hude udarce.

V kulturnem sporedu so nastopali pevski zbori s Tržaškega, z Goriškega in Postojne, recitatorji in mlada glasbena skupina. Posebno posrečena gesta je bila podaritev šopka rož pesnici Ljubki šorli-Bratuževi, ki so ji fašisti na grozen način uničili moža.

Proslava je služila spominu bridkih dogodkov in učvrstitvi narodnega hotenja v Italiji živečih Slovencev. Poleg tega pa je utrdila tudi medsebojno vez, ki povezuje nas koroške Slovence z brati ob Jadranu.

Ustavno sodišče razveljavilo volitve

Avstrijsko ustavno sodišče je sklenilo, da je treba v treh dunajskih volilnih enotah in sicer v 1. (notranji-vzhod), 3. (severo-zahod) in 5. (jugovzhod) ponoviti parlamentarne volitve.

5. ZI bi moral iskati živo komunikacijo z vsemi institucionaliziranimi in drugimi znanstvenimi prizadevanji pri ostalih Slovincih, v Avstriji in vsepovsod v svetu.

Po rešitvi teh načelnih vprašanj se bodo morali lotiti proponenti izdelave konkretnih predstav. Dr. Erik Prunč je na sestanku tudi že podrobneje prikazal svoje predstave o prvih nalogah in možnostih njih izpeljave. Prizadevanjem želimo uspešen potek.

tarne volitve, ki so bile 1. marca letos. To je sklenilo ustavno sodišče v četrtek, 25. junija, potem ko se je pritožila Svobodnjaška stranka, da seznam poslancev, ki ga je predložila NDP (Nacionalna demokratska stranka), ni podpisalo 200 volivcev, kot bi bilo potrebno.

Ponovitev volitev bo verjetno 27. sept. ali 4. oktobra 1970. Ta odločitev ustavnega sodišča je povzročila precejšnjo zmedo. Z njegovim sklepom je razveljavljenih 16 sedežev poslancev, ki so bili izvoljeni 1. marca. Med njimi so prvi in tretji predsednik parlamenta dipl. inž. Waldbrunner in Probst (oba Socialistična stranka). Predsed-

stvo parlamenta mora odslej voditi samo drugi predsednik dr. Alfred Maleta (Ljudska stranka), ki pa nima pravice glasovanja.

Strokovnjaki za ustavo so pojasnili, da avstrijski parlament lahko nadaljuje delo tudi v takšnih okoliščinah. Razmerje sil v državnem zboru pa sedaj ni več 81:79:5 (SPÖ, ÖVP, FPÖ), ampak 72:72:5. Vse tri stranke so se zavezale, da do novih volitev ne bodo izkoriščale nastalega položaja. Zvezni kancler dr. Bruno Kreisky pa je izjavil po televiziji, da odločitev ustavnega sodišča ne bi vplivala na dejavnost njegove vlade, ker tako in tako ni mislila iti na počitnice.

Medtem ko so socialisti mnenja, da bodo obdržali dosedanje število mandatov, izražajo v Ljudski stranke bojazen, da bi mogla FPÖ dobiti še enega poslanca več v škodo Ljudske stranke; razmerje bi bilo potem 81:78:6. Možno pa bi tudi bilo, da dobi ÖVP v volilnih enotah 3 in 5 svoj temeljni mandat, izgubi pa lahko svoj mandat dosežen s preseženimi glasovi; potem bi bilo razmerje: 80:79:6.

Slovenskim učiteljem v Italiji bodo ugodili?

Iz Trsta poročajo, da je podpredsednik italijanske vlade De Martino poslal tajništvo sindikata slovenskih šol brzojavko, v kateri napoveduje skorajšnjo rešitev vprašanj slovenske šole. Učitelji slovenskih šol so namreč stavkali in se niso udeleževali aktivnosti ob zaključku šolskega leta. Tajništvo sindikata slovenskih šol je ocenilo, da so zagotovila podpredsednika vlade o bližnji rešitvi vprašanj slovenske šole nedvoumna in upoštevanja vredna. Zato je prekinilo stavkovno gibanje in pozvalo učitelje in profesorje, da se udeležujejo ocenjevalnih sej in zaključnih izpitov.

Zgodovinski dan za gradiščanske Hrvate

Kakor smo ob času že poročali (Naš tednik, 28. maja, šte. 22), so avstrijske oblasti zagotovile gradiščanskim Hrvatom za sedaj hrvaške vzporednice na srednji šoli v kraju Gornji Šica. Dne 10. junija so gradiščanski Hrvati dejansko dobili svojo gimnazijo in postaja ta dan zgodovinski dan za to slovensko nacionalno skupnost. Tega dne so namreč bili na gimnaziji v kraju Gornji Šici sprejemni izpiti za prvi razred hrvaške gimnazije.

Na sprejemni izpit se je prijavilo 38 mladih Hrvatov. Od teh sta le dva prešla z ene srednje šole na drugo in jima ni bilo treba polagati izpitov, ostalih 36 kandidatov pa so vsi položili izpit in prvi razred hrvaške gimnazije je tako zagotovljen.

Napet položaj v Severni Irski

V Severni Irski, ki je bilo pretekle dni izredno napeto — divjali so siloviti poulični boji v Belfastu in Londonderryju —, je vladala v ponedeljek še zmerom zmeda. Britanski vojaki imajo ukaz, da ustrelje vsakogar, ki nosi orožje. Premier Heath je ukazal, da pošljejo kot okrepitev še 3000 britanskih vojakov. Doslej so neredi, ki trajajo že več dni, terjali šest življenj, aretirali pa so 200 demonstrantov. Neposreden povod za nered je bila aretacija 23-letne poslanke parlamenta Bernadette Devlinove, ki so jo obtožili zaradi sodelovanja v avgustovskih demonstracijah. Devlinova je prevzela vodstvo boja irskih katoličanov za državljanske pravice.

OD TEDNA DO TEDNA

SPORAZUM MED EGS IN JUGOSLAVIJO POTRJEN

Evropski parlament, posvetovalno predstavniško telo Evropske gospodarske skupnosti, je odobril na zasedanju v Strasbourgu nedavno sklenjeni trgovinski sporazum med EGS in Jugoslavijo. Hkrati je izrekel željo, da bi v okviru mešane komisije Jugoslavija — EGS, ki je predvidena s trgovinskim sporazumom, »naklonjeno« proučili preostale probleme v trgovinskih odnosih z Jugoslavijo in da bi sodelovanje postopoma razširili na tehnično, finančno in industrijsko področje.

ŠVICARKE BODO SMELE VOLITI

Spodnji dom švicarskega parlamenta je pred kratkim v Bernu soglasno sprejel spremembo zakonskega osnutka, s katerim so dobile volilno pravico tudi ženske v Švici.

DUBČEK ODSTAVLJEN KOT POSLANIK V TURČIJI

Češka tiskovna agencija je sporočila, da so Aleksandra Dubčka odpoklicali z mesta veleposlanika v Turčiji, da mu bo lahko predsednik Svoboda »podelil novo nalogo«. Gre za zadnji akt v odstranjevanju nosilca januarske politike češkoslovaške partije, ko sedaj odstranjujejo Dubčka od zadnjih dolžnosti.

Po zadnjih vestih bi moral biti sestanek partije pretekli teden, vendar pa so se kasneje razširile vesti, da bo zasedanje Češkoslovaške partije morda šele ta teden.

Na vsak način pa se je celo glede datu-

ma sklicanja partije prešlo na stare čase, ko se vse vrši v največji tajnosti. Znano pa je, da se je o položaju Dubčka zelo dolgo razpravljalo v vrhovnih organih partije in da je končno prevladala skrajna skupina, ki je zahtevala njegovo izključitev in odstranitev z mesta veleposlanika v Turčiji.

ČISTKA JE ZAJELA CELO ČEŠKOSLOVAŠKO

Zasedanje centralnega komiteja in izključitev Dubčka predstavlja samo zaključek daljšega razdobja »čistke« v češkoslovaškem vodstvu. V zadnjih štirinajstih mesecih se ni namreč izpremenila samo vodstva struktura partije, temveč so po uradnih vestih razpustili štiri tisoč partijskih organizacij, v katerih je bilo 120.000 članov. Po nekaterih skromnih ocenah je bilo izključeno okrog 300.000 članov.

Tudi centralni komite je bistveno izpremenjen. Avgusta leta 1968 je imel ta organ 193 članov, kasneje so pritegnili 29 članov, izključili pa 69. Najostreje je izpremenjeno predsedstvo, v katerem je ostal samo en star član Vasili Bilak.

Spremembe v državni upravi se še izvajajo. V zadnjih 22 mesecih so zamenjali 118 ministrov zvezne in obeh federativnih držav. Istočasno je prišlo tudi do bistvenih izprememb v vseh družbenopolitičnih organizacijah, v združenju umetnikov, akademiji znanosti, na univerzi, v redakcijah časopisov, v radiu in televiziji.

Čistka je zajela tudi delavce, saj so pričeli odstranjevati z vodilnih mest ljudi, ki so se preveč »umazali« z aktivno podporo Dubčkovi politiki. Glasilo partije »Rude

Ameriški tanki za-
puščajo Kambodžo
in se vračajo v Juž-
ni Vietnam.

pravo« v tej zvezi piše, da je iz vodilnih in odgovornih položajev treba odstraniti vse tiste delavce, ki »niso imeli toliko poguma, da bi se opredelili za sedanje politiko partije«.

ČERNIK ODSTOPI

Nekdanji češkoslovaški ministrski predsednik Oldřich Černík je te dni odstopil s položaja ministra-predsednika vladnega odbora za tehniko in investicije. Predsednik republike Ludvík Svoboda je odstop sprejel in postavil na njegovo mesto Ladislava Supka.

ROMUNI V PARIZU ...

Nedavni obisk romunskega predsednika Ceausesca v Parizu sodi med živahno romunsko diplomatsko aktivnost v duhu jasno razloženih načel, ki se zavzemajo za sporazumevanje in sodelovanje z vsemi deželami sveta na podlagi neodvisnosti, suverenosti in nevmešavanja in notranje zadeve drugih. Obenem predlagajo v Bukarešti nove oblike dogovorov, ki naj bi zmanjšali napetost v svetu in odstranili dosedanje blokove meje.

V tem duhu je treba ocenjevati tudi romunski obisk v Moskvi in Pekingu.

Romunsko-francoski pogovori v Parizu so potrdili tradicionalno prijateljstvo obeh dežel, četudi sta različni po družbenem, političnem in gospodarskem sistemu. Francija je ponovno potrdila, da želi dobre odnose z Vzhodom kakor tudi z Zahodom. Tako je francoski predsednik Georges Pompidou v zdravici med drugim poudaril, da ni nujnejše in koristnejše naloge kot odstranjevati ovire med Vzhodom in Zahodom, odpravljati nevtralnosti blokov, naperjenih drug proti drugemu, in slednjim uresničevati temelje varnosti.

... IN V BONNU

Kot prvi vladni voditelj kake komunistične dežele je bil pretekli teden pet dni na državniškem obisku v Bonnu romunski

ministrski predsednik Georgij Maurer. Romunija je druga država Varšavskega pakta, za Sovjetsko zvezo, ki je pred približno tri in pol leti navezala diplomatske stike z Bonnom.

Zahodna Nemčija spada namreč k najvažnejšim trgovinskim partnerjem Romunije. Maurer je z zahodnonemškim kanclerjem Brandtom pretresal poleg gospodarskih vprašanj tudi probleme vzhodnoevropske iniciative bonnske vlade nasproti Moskvi, Varšavi in Vzhodnem Berlinu kot važen korak v sedanji fazi popuščanja napetosti.

HRUŠČOV RESNO BOLAN

Nekdanji ministrski predsednik Sovjetske zveze Nikita Hruščov je resno zbolel in se njegovo zdravje slabša. To je sporočila francoska tiskovna agencija iz Moskve. Doda pa, da še ni vse izgubljeno in da bo morda ozdravel. Obbolelega, sedaj 76 let starega Hruščova so pred kratkim prepeljali v moskovsko kliniko.

Nekdanji vodja češkoslovaške partije Aleksander Dubček, tako imenovani reformator »praške pomladi«.

Izraelska artilerija strelja s 160 milimetrskimi granatami v bojih na Golanskem višavju, ki so divjali med Izraelci in Sirci v četrtek, 25. 6.

TEDENSKO OGLEDALO — KOMENTAR — REPORTAŽA — TEDENSKO OGLEDALO — KOMENTAR — REPORTAŽA — KOMENTAR — TEDENSKO OGLEDALO

STALINOVE SENCE

Po slovitim Hruščevovem govoru na 20. partijskem zasedanju leta 1956 so odstranili njegovo truplo iz Leninevega mavzoleja, kamor so ga položili kot najsvetejšo relikvijo leta 1953. Hruščov je razkrinjal njegove zločine, pognal v politično puščavo njegove najožje sodelavce in somišljenike. Dolgotrajni politični zimi je sledila odjuga. Ljudje so se nekoliko sprostili, pisateljem in umetnikom so privolili nekaj več ustvarjalne svobode, ki je nekateri gospodje na odločilnih stolčkih niso hoteli sprejeti ne razumeti. Videli so v njej nevarnost, celo ogrožitev za obstoječi družbeni red. Stari aparatčiki in drugi zvesti služabniki oblastnega monopola so zaradi tega ovirali svobodno delovanje pisateljev, umetnikov, pesnikov, zatirali svobodoljubna gibanja med preprostim ljudstvom ter pripravljali pot novim gospodom, ki so se zgedovali pri svojem velikem voditelju v očetnjavski vojski, velikem Leninovem sobojevniku in voditelju proletarskih množic, Josifu Visarionoviču Stalinu.

Ponovna čast

Pred kratkim so mu dali postaviti nasledniki ob kremeljskem zidu soho, njegovega počivališča odslej ne bojo več krasile samo cvetlice, ki jih je polagal tja najbrž kak nastavljenec kitajskega veleposlanstva. Soha, ki stoji ob Stalinovem grobu, je dovolj jasna slika za trenutno politično stanje v ranih arabskih narodov proti cionistične-

Sovjetski zvezi. Ne, da bi se ponavljale grozote v isti nasilnosti kot poprej, ampak splošno vzdušje meri v isto smer: zatiranje neprijetnih izobražencev, čedalje večja oblast politične policije, vse ostrejša postopanje proti osvobodilnim gibanjem med narodi, ki so v manjšini; zapiranje po Ukrajini, Beli Rusiji, baltskih deželah, sodnijski postopki proti Tatarom, jezikovni imperializem v prid ruščini. Ukrajinci, eden največjih evropskih narodov z izredno bogato kulturo, morajo gledati, kako se umika njihov jezik po državnem pritisku iz javnega življenja. V mestih Kijevu, Harkovu in drugih prevladuje ruščina. Ponavlja se stanje, kot je bilo za časa carjev, ki so z najstrožjimi kaznimi prepovedali rabo ukrajinsčine in drugih jezikov.

Pisatelji Ginzburg, Amalrik, Daniel in drugi so ali v političnih norišnicah ali pa v koncentracijskih taboriščih daleč na severu ali v Sibiriji. Antisemitizem, eden najgusnejših izrodov belega Evropeja v zadnjih letih, ta najbolj primitivni primer zavisti in priznanja lastne nezmožnosti ter manjvrednosti, je postal prav tako državna ideologija, kot je bil že nekoč; prekaša ga samo še antisemitizem za časa ponorelega desetnika iz gornjeavstrijskega Braunaua. Antisemitizem je seveda zdaj utemeljen kot boj proti mednarodni cionistični zaroti, kot podpora »pravičnim ciljem zati-

mu imperializmu«. Ruskemu narodu v čast se mora priznati, da se že zbuja odpor proti temu hujskanju, ki se včasih opira le preočitno na zglede nemških nacistov.

Dubčkova senca

Brežnjevu in njegovim, zlasti pa njegovemu poslušnemu hlapcu Walterju Ulbrichtu iz Vzhodnega Berlina, je pihal veter svobode prenevarno okoli oblastnih stolčkov. Vdrli so na Češkoslovaško, uničili tam napredno gibanje, ki ga je začel slovaški komunist Aleksander Dubček, ter pognali narod nazaj pod tatarsko igo sužnosti, ki ne pritiska le na ruski narod. Lani aprila so pognali Dubčka kot voditelja KPČS, pozneje so ga izključili iz partijskega vodstva, nato ga ponižanega odrinili kot veleposlanika v Ankaru, odkoder so ga pozvali zopet nazaj v domovino, da ga tudi še formalno izključijo iz partije; kajti sam ni hotel napraviti novim oblastnikom tega nadvse zaželenega koraka, da bi v Ankari odskočil ter pobegnil na Zahod, s čimer bi bil dal Strougalu in njegovim nadvse ljub dokaz temu, da je bil že od vsega začetka imperialistični agent.

Odkar je sledil Slovaku Dubčku Slovak Husák, je čedalje močnejše izginjala politika praške reforme. Tovariši, ki so sledili Dubčku samo iz političnega oportunitizma, so takoj začeli brizgati strup proti naprednim komunistom. Bivšega veleposlanika v Ankari je sprejel ob vrnitvi strupen pozdrav v praškem partijskem listu. Husák sicer zatrjuje, da ne bo političnih

procesov. Sam mogoče misli to celo iskreno, ker je bil žrtev takega političnega procesa. Toda v partijskem vodstvu je v večini skupina, ki ima še stare obračune s političnim nasprotnikom, ki se je zbral okoli Dubčka, Smrkovskega, Cisáfa, Kriegla in drugih. Mogoče bo le prevladala Husáková srednja pot, preti pa resna nevarnost, da bo prav zaradi klavnega gospodarskega stanja prišla na oblast radikalna struja, ki že pridno zbira svoje orožje. Nekateri domnevajo, da ga bojo politični prijatelji tako dolgo begali v politični samomor, kot so pred več kot enim letom njegovega slovaškega rojaka.

Dubčku so ponudili neko podrejeno mesto v nekem industrijskem obratu. Kot izučen strojni ključavničar si bo gotovo prislužil vsakdanji živež. Toda optimistični nasmeh, ki je nekoč bil odraz čutenja vsega češkega in slovaškega naroda, se je umaknil isti otožnosti in potrtosti, ki je zajela prebivalstvo ČSSR.

Politična prerokovanja so popolnoma nesmiselna. Eno pa se lahko trdi: da bo ljudstvo na Češkem in Slovaškem nekoč sodilo o Dubčku in njegovih tovariših bolj pravično kot trenutni oblastniki, da bo Dubčkova slika postala enakovredna sliki Janošíka, ki se je boril pred več kot sto leti v slovaških gorah proti ogrskim fevdalcem. Gospodarji so ga sicer ujeli s pomočjo izdajalcev, ga umorili, a ljudstvo je verovalo in še veruje v njegove ideale svobode in pravičnosti. Jože Wakounig

Vredno spomina . . .

Ob 40-letnici mature na Državni klasični gimnaziji v Ljubljani

Velika dvojezična diploma, krepko natisnjena z državnim grbom in z dvema kolekoma opremljena, leži po 40 letih spet pred mano. Za neko zadevo jo potrebujem in je morala na dan tu na Koroškem. Dikaj, maturant in abiturient sem bil na Kranjskem (v Stični in v Ljubljani), čeprav nisem Kranjec, marveč Panonec s Štajerskega. Tako je namreč naneslo, da nisem gimnazije študiral v rodnem Ptujju, marveč izven ožje domovine. Pa nisem bil sam »tujemec« na Kranjskem, kjer smo leta 1922 v jeseni začeli (v Stični na Dolenjskem) s prvim razredom gimnazije. Bilo nas je »štajerskih fantičev« osem. Drugih 17 je bilo »kranjskih Jamezov«, med njimi štirje Ribničanje. Do mature nas je prodrlo iz »stiške gimnazije«, ki je bila pridružena Državni klasični gimnaziji v Ljubljani, 15 mladeničev, štajerskih iz ptujske okolice 4, dva sta bila iz brežiške okolice.

Naš stiški gimnazijski odred (15 fantov) je bil prideljen 8. a razredu klasične gimnazije v Ljubljani, ki je bil zelo številen. V razredu je bilo tudi 7 deklet. Prav tako je bil močan tudi 8. b razred.

Tisto jutro, dne 5. junija 1930, je kar mrgolelo maturantov. Ravnatelj dr. Lokar je bil sila vzvišen, vendar ne tako kot druge krati, kajti bil je samo podpredsednik izpitnega odbora, predsednik pa je bil Uroš Džonić iz Beograda.

Leto 1930. je bilo zelo srečno za maturante. Po novem Pravilniku o višjem tečajnem izpitu je namreč pri maturi odpadla matematika. Zato so bile napovedane samo maturitetne naloge: iz slovenščine, iz latinščine ali grščine ter iz nemščine. Pa še neko dobroto je navajal Pravilnik, vendar so to dobroto dijakom do zadnjega prikrižali, da so namreč vseletni odličnjaki na gimnaziji ustnega izpita pri maturi docela oproščeni.

Profesor za »srbohrvatski in slovenski jezik« je bil pisatelj dr. Ivan Pregelj. Ustrezno in »odgovorno« svojemu poklicu v tistem času je moral dati za maturitetno nalogo v slovenščini snov s »širšim vsedržavnim obzorjem«. Zato se je njegova naloga glasila: »Sinovi jugoslovanskih mater — pionirji svetovne prosvete«. In tako smo že prvi dan v slovenski nalogi izlili svoje vsedomovinsko znanje. Za drugi dan pa nam je naš razrednik in profesor latinščine Fr. Gnjezda pripravil dokaj tečno snov za prevod iz latinščine ali iz grščine. Večina se je odločila za latinščino. Tretji dan smo se pa spopadli s prevodom iz nemščine. Tekst je pripravil profesor Žitnik.

Sledil je teden dni premora, ko smo zbrali zadnje sile, da se odrežemo še pri ustnem izpitu iz sedmih predmetov. Pa je dan pred odhodom v Ljubljano dospelo sporočilo, da nas je od stiških maturantov kar pet

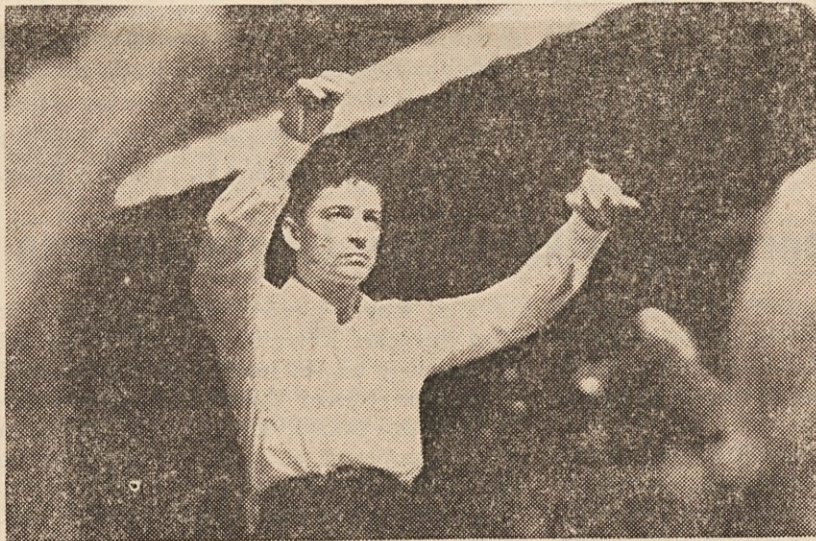
ustnega izpita oproščenih. Štirje smo bili »fantje iz Štajerj«, peti pa je bil kranjski »Tone«. Ta je bil Anton Omahen iz Zaboršta v sosednjem St. Vidu, ki je bil »lirik«, pesnik mehkih lirskih nastrojij. Z mano je pošiljal svoje stvaritve v celjsko »Mladiko«, sevé s psevdonomom (skrivnim imenom). Jaz sem pa »Mladiki« tisti čas (pred letom 1930) zaupaval le črtice, sestavke v prozi, iz svoje pesniške zbirke (v njej je bilo 25 pesmi) pa se nisem maral razodevati ter sem pesmi kot zelo intimne rajši tiho hranil zase. S svojimi lirskimi pesmi, namreč z njih zbirko, nikoli nisem silil v javnost, čeprav mi je poezija vedno bila draga. Brez nje bi nikoli ne ustvaril svojih dramskih stvaritev (Država med gorami, Kralj Samo in naš prvi vek, Zvezdi našega neba ter Krst karantanskih knezov) v verzih in v poetičnem zanosu.

Slovenska filharmonija v Osojah

Od 3. do 5. julija bo »Društvo glasbeni forum Osojsko jezero« priredilo v cerkvi osojskega samostana Beethovneve slavnosti. Ta mednarodna prireditelj bo združila v duhu kulturne skupnosti na prostoru Alpe-Jadran vrhunske umetnike treh sosednih dežel: Avstrije, Italije in Jugoslavije. Istočasno pa bodo koncerti posvečeni spominu velikega nemškega pianista — mojstra WILHELMA BACKHAUSA.

Dne 5. julija je namreč prva obletnica njegove smrti. Wilhelm Backhaus je priredil svoj zadnji koncert v življenju v cerkvi osojskega samostana, katerega pa ni izvedel do konca, kajti med igranjem mu je postalo slabo, prepeljali so ga v beljaško bolnišnico, kjer je kmalu nato umrl.

Tega dne bo nastopil na Osojah eden izmed najboljših jugoslovanskih orkestrov, SLOVENSKA FILHARMONIJA pod taktirko Italijana PIERA BELLUGIA, dirigenta milanske Scale. Na sporedu bodo samo Beethovnova dela, in sicer: 6. SIMFONIJA »PASTORALE«, LEONORINA UVERTURA ŠT. 3 in KLAVIRSKI KONCERT ŠT. 5. Kot solist klavirskega koncerta se bo predstavil znani avstrijski pianist JÖRG DEMUS.

Orkester Slovenske filharmonije iz Ljubljane bo vodil Piero Bellugi, dirigent milanske Scale (na sliki). Ker je Beethoven posvetil 6. simfonijo vprav Ljubljanski filharmoniji (sedaj Slovenska), so jo na željo le-te postavili v koncertni program 5. julija.

NELJUBI OBISKI

Spomine obuja in kramlja Alojzij Vauti, selski župnik.

Že stari Latinci so poznali rek: Sedere post fornacem, habere bonam pacem. Po naše: pri peči sedeti in uživati blažen mir. Tega se držim v mizi zimi; sedaj pa, ko je dolga zima vendar že enkrat minila, me pa vleče ven v vigradno naravo. Ob vrtni ograji raste košata hruška, sedaj v najboljšem cvetu, pod njo pa bezeg steguje svoje veje nad menoj v obliki strehe. Pod to senčnato streho sedim pri zeleni mizi in uživam blažen mir. Pogled mi sega do hriba Kledvo. Streha župnišča pred menoj mu v obliki čudovito sliči. Na desno gledam podolgati hrib Tribe, za njim 1853 m visoko goro Setiče. Tudi tu se raduje oko, ko gleda, kako potekajo linije slemen nove cerkve, hriba in gore za njo lepo sporedno. Tja v cerkev pred tabernakelj moje misli pogosto pohite in visoki stolp stare cerkve mi je kot prst božji, ki kaže in opozarja na nebeško domovino. Res je lepo v tem božjem kotičku!

In ta blaženi mir! Tu je vse drugače kakor v mestnem hrupu in vrvenju. Prijazno šumi gozd za menoj v lahnem vetrčku, iz njega se večkrat oglašajo kukavica in druge ptičke pevke. Res, da to tihoto večkrat prekine kakšen avto, ki brzi spodaj po cesti, a ko izgine v daljavi, utihne tudi njegov ropot.

Razmišljam, kako dobro nam gre. Brezposelnih ni. Kdor le hoče delati, dobi delo in zaslužek. Za denar se dobi vse. Mnogo dobrot si lahko privoščimo. Ni se nam treba bati preganjanja; vsak državljan lahko v miru živi. Prosti smo v polni meri. Vsakdo je lahko mišljenja kakor sam hoče, bere, piše, govori, poslušajo kakor je njegova volja.

Pa ni bilo vedno tako! V spomin mi prihajajo leta Hitlerjeve strahovlade. Takrat so imele stene ušesa, zaradi nepremišljene ali podtaknjene besede si romal v zapor, nikdar nisi bil varen, da te zgrabi roka krivice. Posebno mi duhovniki smo bili mo-gočnejšem trn v peti. Čisto nedolžne stvari so večkrat osumili kot protipostavne in proti režimu naperjene.

Gotovo že nad sto let darujejo v Selah na Miklavževo drvarji cerkvi sveče. Ključarji so sveče oskrbeli, drvarji pa so jih po darovanju v cerkvi v roke ključarjema plačali v mežnariji ali v Mažejevi gostilni. Tako je bilo tudi leta 1938. Okoli Božiča dobim od gestapa (Geheime Staatspolizei) poziv, naj se zglašim pri njej v Celovcu v. poslopju deželne vlade. Nisem vedel, zakaj. Nič kaj nisem bil vesel tega vabila, pa ni kazalo drugega, kakor iti. Tam so mi

Vsi sošolci »stiške gimnazije« so srečno opravili ustne izpite in že dne 16. junija nam je ravnatelj dr. Lokar izročil diplomno o zrelostnem izpitu.

»Štajercie stiške gimnazije, ki smo leta 1930 napravili maturo na Državni klasični gimnaziji v Ljubljani, smo razen enega še vsi živi, tako tudi sedanji stiški opat Rafael Ašič iz Zdol pri Brežicah, mož, ki je bil veliko po svetu (na Poljskem, Španskem, v Avstriji) in je razgledan v asketično-monastičnem slovstvu. V slovenščino je prevedel latinski izvirnik, prvi življenjepis sv. Bernarda. Iz ptujskega okoliša pa smo trije še živi, četrti: p. Ambrozij Brenčič je, kot izredno nadobuden in podjeten doktorant na ljubljanski bogoslovni fakulteti, že v 5. letu po novi maši umrl. Za doktorsko razpravo si je izbral snov iz vzhodnih cerkvenih očetov, medtem ko je mene bolj mikala liturgična snov o razvoju krsta v prvi Cerkvi. Živa sta in polna zagona rojaka Ivan Voda, župnik v Staršah na Dravskem polju, ter p. Alberik Švarc (Janez Vrhovec), (Dalje na 4. strani)

SLOVENCİ

doma in po svetu

Dr. Alojzij Mihelčič — 90-letnik

Pred kratkim je slavil svojo 90. obletnico svojega rojstva dr. Alojzij Mihelčič. Jubilat ima veliko zaslug za slovenski narod. Prvič je bil pomembna osebnost v slovenskem javnem življenju, kajti udeleževal se je aktivno političnega kulturnega in prosvetnega delovanja. Leta 1963 je postal celo celjski župan, a že leta 1938 je bil izvoljen za narodnega poslanca kot zvest pristaš dr. Antona Korošca. Dr. Alojzij Mihelčič, ki je bil tudi podpredsednik poslanske zbornice, je leta 1939 v svojem političnem delu dosegel visoko čast: na predlog dr. Korošca je bil imenovan za senatorja.

Na kulturnem področju se je udeleževal tudi kot glasbenik, in sicer je bil komponist. Skladati je začel že v rani mladosti. Nekaj primerov njegovih del: 1. latinska maša, 2. slovenski maši za eno in dvoglasno ljudsko petje in številne mašne pesmi, 17 božičnih, 20 velikonočnih, 75 Marijinih in druge. Dalje večje število svetih skladb, od katerih so mnoge ponarodele. Najbolj znana je njegova zbirka »Nebo žari«, ki je leta 1967 izšla že v enajsti izdaji.

Argentinski tisk o slovenskih planinskih uspehih

Ena zimed največjih argentinskih revij »Siete dias« je prinesla obširen članek, v katerem opisuje planinske uspehe bratov Skvarča na področju argentinskega kontinentalnega ledu. Članek opisuje hribolaško zgodovino obeh bratov, zlasti zadnjo, letošnjo ekspedicijo. Posebej je omenjeno, da je bila to slovenska-argentinska odprava. Brata Skvarča tako s svojimi izrednimi planinskimi uspehi širita poznanje slovenstva v argentinskem in svetovnem okolju.

»Pirhovanje« v Peddingtону

V Peddingtону v Avstraliji so imeli slovenski rojaki svoje »Pirhovanje«. Zbralo se jih je nekaj nad 300. Poleg drugih točk so imeli na programu tudi nagradno žrebanje. Tu se je nasmehnila sreča rojaku Antonu Lazniku, ki si je za dobitke (po izbiri) izvolil potovanje v letovišče Snowy Mountains.

Nogometni klub »Slovenija« v Avstraliji

Navdušenje za nogomet med Slovenci v Avstraliji narašča. Tako je nogometni klub »Slovenija« postal najmlajši član viktorijanske nogometne zveze. Športno društvo v Melbournu mu je dalo na razpolago potrebni prostor, p. Bazil pa je preko občine preskrbel športno igrišče za vaje in igranje.

Slovenska skupnost v Avstraliji

V Adelaidi, Victorii imajo Slovenci precej močno skupino. Tako so prišli na idejo, da bodo v prihodnje postavili lasten društveni dom.

Tudi v Avstraliji si sedaj Slovenci prizadevajo, da bi ustanovili slovensko akademsko društvo. Namen bi bil vzpostavitev medsebojnih stikov, pomoč pri študiju, sodelovanje v skupnosti in predstavljanje narodnosti splošni avstralski javnosti.

V Avstraliji se že mnogi Slovenci lepo uveljavljajo v javnem življenju. Ne manjka tudi naraščajo — mladih absolventov. Tako je na zobni fakulteti sydneyjske univerze diplomirala mlada Tatjana Colja, ki je prišla v Avstralijo leta 1958. f

Slovenci v Marylandu so letos lepo proslavili Veliko noč. Na cvetno nedeljo se je procesije in maše udeležilo lepo število narodnih noš, veliko otrok — poleg odraslih je prejelo obhajilo. Po cerkvenem obredu je bil program v počastitev pesnika Simona Gregorčiča.

Literarna nagrada „Vstajenje 1969“

Dne 21. junija se je sestalo v Trstu razsodišče literarne nagrade »Vstajenje«, ki ga sestavljajo dr. Martin Jevnikar, Franc Jeza, dr. Anton Kacin in dr. Rafko Vodeb, in poddelilo nagrado »Vstajenje« za leto 1969 pesniku in pisatelju Levu Detelu za vse njegovo pisateljsko delo, zlasti pa za zbirko pesmi »Sladkor in bič« ter grozljivo zgodbo v verzih »Črni mož«, ki sta izšli l. 1969.

Lev Detela je s svojimi dosedanjimi spisi dokazal, da je nadarjen pripovednik, da se zna poglobljati v duše ljudi in okolje, da zna ustvarjati razpoloženja in da mojstrsko obvladuje jezik. Izbral si je skrajno avantgardistično smer, ki je bila ob njegovem nastopu nekaj novega v slovenski literaturi, v zadnjih spisih pa se od nje že znatno odmika in išče samostojnejši izraz.

očitali prestopke proti obstoječim odredbam. Pojasnil sem jim, da je to darovanje sveč že dolga leta v navadi, a ni pomagalo. S podpisom sem moral potrditi, da sem vzel to prepoved na znanje in da me čaka kazen, ako bi se slučaj še ponovil.

*

Ko je septembra 1939 Hitler z bliskovitim udarom napadel Poljsko in se je ta v dveh tednih zrušila, je oblast odredila, da se mora zmaga slaviti in zato razobesiti zastave. Neki finančar je to sporočil našemu mežnarju in ta je res izobesil rdečo zastavo s kljukastim križem iz stolpnih lin. Ko je pa pozneje začelo deževati, jo je potegnil nazaj v stolp. Vsega tega jaz nisem ne vedel ne videl. A glej, drugi so to videli in prinesli gestapu na nos. Pridrčal je avto in tajni policist se je podal v Loden, kjer so bili nekako uradni prostori nacističnih organizacij. Kmalu pride en šolar in mi pravi: »Vi morate dol priti!« No, zopet povabljen na neljubi sestanek! Šel sem, nič kaj navdušen, pa tudi ne prestrašen, saj se nisem zavedal nikake krivde. Takoj se je pričelo zasliševanje,

»Zakaj niste pustili, da bi na zvoniku visela zastava?«

»Kakšna zastava in zakaj naj bi visela?«

»Saj je vendar ukazano, da se v proslavo zmage razobesijo zastave!«

»Nisem dobil od pristojne cerkvene oblasti nobenega ukaza!«

(Dalje prihodnjic)

Biblični seminar

TINJE 20. — 24. JULIJA 1970

Predavatelja:

prof. dr. Jože Plevnik (Kanada)
prof. dr. Lojze Ambrožič (Kanada)

Snov:

Evangelij sv. Marka
Prvo pismo Korinčanom

Kar smo lansko leto začeli, hočemo letos nadaljevati. Prepričani smo, da so bili udeleženci lanskoletnega seminarja — bilo jih je vsak dan povprečno 45 — zelo zadovoljni. Letos imamo možnost, da še enkrat prisluhnemo strokovnjakoma, ki sta v Würzburgu zaključila biblični ekskurs pri prof. Schnackenburgu in se vrneta nazaj v Kanado.

Dobro se zavedamo, kaj vse je odvisno od dobrega poznanja svetega pisma. Spoznavanje svetega pisma vodi k »vzvišenosti spoznanja Jezusa Kristusa« (Fil. 3, 5). Če hočemo priti v objubljeni dežel, moramo seveda prej iz Egipta (= razne težave, počitnice, etc.).

Velike so potrebe naše Cerkev, naše prizadevanje je gotovo samo kapljica v morje potreb.

V upanju, da se letos številno slušateljev v lepem domu v Tinjah ne bo zmanjšalo, ampak povečalo, vas pristočno pozdravljamo in na svidenje v ponedeljek, 20. 7., ob 9. uri. Vaši bogoslovci in THTjevc

Točen program seminarja vam bomo predložili v Tinjah. Priporočamo vam, da tudi stanujete v Tinjah, ker nam je letos na razpoložljivo dom in nam je s tem dana prilagodljivost, da se pogovorimo o naših problemih in se po dialogu zblizamo.

Vredno spomina . . .

(Nadaljevanje s 3. strani)

župnik v Obsteigu na Tirolskem, ki je kot dijak bil odlični matematik. Pa tudi slovenska beseda mu dobro teče. Igraje je prevedel in ponašil Reimmichlovega »Oholega Henrika« v »Trdoglavega moža«, ki je kot 6. leposlovna knjiga izšel v Slomškovi založbi.

Šesti naš štajerski jubilar pa se nam je izgubil po svetu. Pred dobrimi 10 leti se je še oglasil iz New Orleansa v USA. Je to laik, Ciril Radej, ki je v razredu bil velik talent in odličnjak v vseh predmetih, v prostem času pa »večni športnik«, tudi bister »šahist«. Stric njegovega očeta odn. matere, župnik Nikolaj Stazinski, ga je spravil na »stiško gimnazijo«. Ciril Radej se je že v nižjih razredih učil modernih jezikov in jih sčasoma odlično obvladoval v pisavi in govoru. Tudi prevajal je iz njih izborno. Škoda za veliki štajerski talent, ki se nam je izgubil!

Ne bi bilo prav, če bi iz našega stiškega razreda ne omenil tudi jubilarov, »kranjskih Janezov«. Vsem znani g. Jože Hočevnar v Mohorjevi v Celovcu je bil »stiški dijak« prva štiri leta, maturiral pa je z nami isti čas in v istem razredu. Laika sta tudi dr. Stane Strehovec in Lojze Savinšek, ki sta oba že kot dijaka bila večja glasbenika na klavirju. Trije so duhovniki redovniki, in sicer p. Maver Grebenc, p. Ciril Petelin in p. Pavel Pavlič, četrti pa je svetni duhovnik, g. Rudolf Jerman, župnik v Loki pri Zidanem mostu.

Vsekakor so se »stiški abiturienti« leta 1930 dobro izkazali, saj nas je devet postalo duhovnikov, 7 redovnih in dva svetna. Tudi takšnih, ki sučemo pero, nas je nekaj. Vsi smo na moč hvaležni velikemu duhu, ki nam je omogočil izobraževanje na klasični gimnaziji in na bogoslovni fakulteti v Ljubljani, pokojnemu opatu dr. Avguštinu Kostelcu. On mi je dal pobudo tudi za književno (pisateljsko) udejstvovanje.

Dr. Metod Turnšek, stiški in ljubljanski sholar

Novomašniki krške škofije

»Dana mi je sveta dolžnost, da 28. junija položim svoje škofovske roke na pet diakonov naše škofije in jih posvetim za duhovnike.« To so bile besede prevzvišenega škofa dr. Jožefa Köstnerja ob dnevu posvečenja duhovnikov.

Letos je bilo posvečenih samo pet novomašnikov: Hanzej Dersula, Franz Berger, Werner Stefan, Franz Astner in Peter Forster.

HANZEJ DERSULA — NOVOMAŠNIK V LETU GOSPODOVEM 1970

Novomašnik Hanzej Dersula se je rodil v Št. Petru pri Št. Jakobu v Rožu 1. majnika leta 1936. Leta 1945 je izgubil očeta,

Hanzej Dersula

Franc Berger

Werner Stefan

Franc Astner

Peter Forster

a že leto pozneje tudi svojo ljubljeno mater, tedaj mu je bilo enajst let. Kot otrok seveda izgube svojih dragih staršev duševno še ni mogel razumeti. Vendar kot je sam pozneje dejal, so bile te zgodnje žrtve zanj potrebne, da se mu je odprl nov pogled, da je začel iskati pravi smisel in pot svojega življenja.

Kot mladega dečka so ga poslali v kmetijsko šolo v Tinje, da bi se naučil gospodarjenja in prevzel doma kmetijo. A kot je mnogokrat v človekovem življenju, kajti: »Človek misli, Bog pa obrne«, je prišlo tudi v Hanzejevem življenju drugače. V tem času je namreč spoznal, da to ni njegov pravi poklic, kajti nekaj mu je dejalo v srcu, da ga hoče Bog imeti drugje. In res po daljšem času je napravil izpit za gimnazijo in vstopil v vseavstrijsko semenišče za pozne poklice v Hornu v Nižji Avstriji. Mladenič pa se je moral tudi tukaj spoprijeti s težavami, ki so se mu zdele vsaj v začetku skoraj nepremagljive. V drugem letniku je zaostal, tedaj je bil njegov sklep, da prene-

ha z učenjem. Zopet je prišlo drugače. Njegov predstojnik ga je prepričal, da je življenje pač trdo, vendar človek ne sme kar na slepo obupati, dal mu je poguma in Hanzej Dersula je ostal na šoli.

Po končani gimnaziji se je mladi Hanzej pet let pripravil na dušnopastirski poklic v celovškem semenišču. Tudi tu ni šlo lahko. Sam pravi takole: »Da sem vse to zmogel, potem zlasti zaradi tega, ker so mi stali mnogi vsa leta ob strani in molili zame. Vsem se toplotno zahvaljujem in izrekam Bog plačaj za vsi izkazano ljubezen in dobroto. To je bila sila, ki mi je dajala poleta, moči ter pogum, ki je izprosila milost stalne vztrajnosti. Sem pred posvečenjem. S tem pa se začena zame nov začetek, novo obdobje. Bistveno za človeka je, da zmerom znova začena.«

Novo mašo bo Hanzej Dersula zapel v nedeljo, dne 12. julija, v Št. Jakobu v Rožu.

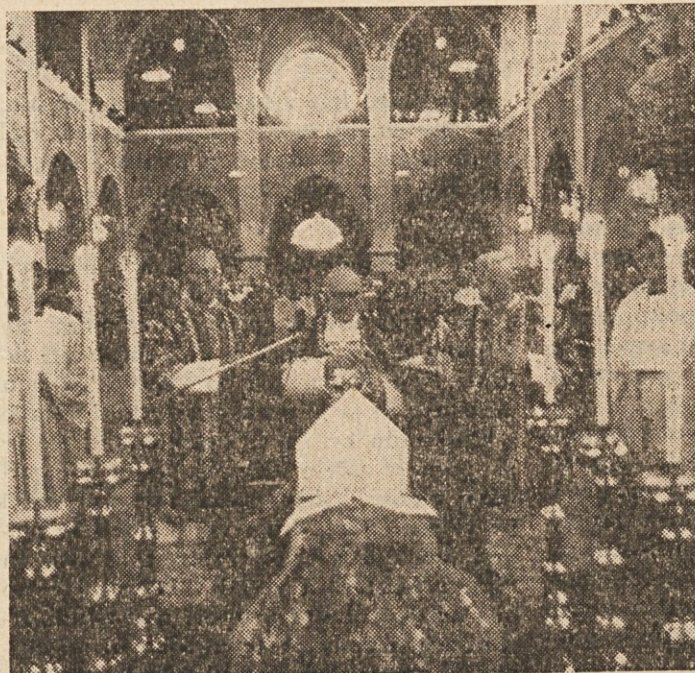
Pogreb generalnega vikarja ddr. Josefa Kadrasa

S smrtjo generalnega vikarja ddr. Josefa Kadrasa, prelata in prošta krške škofije, je odšel s tega sveta duhovnik, ki je v marsičem v zadnjih desetletjih krojil zgodovinsko usodo naše škofije.

Ogromna množica žalujočih se je zbrala v petek, 26. junija, ob 17. uri, pri hiši žalosti (Gurkerhaus) v ulici Pernharta v Celovcu, da bi še zadnjič pospremila rajnega

le-ta ni mogla sprejeti vseh pogrebcev, je škof dr. Josef Köstner ob številni asistenci (prisoten je bil ves stolni kapitelj, kot tudi svetni in redovni duhovniki) opravil pogrebne slovesnosti, katere je glasbeno in pevsko popestril še stolni mešani zbor ob spremljavi gledališkega pihalnega kvarteta.

V svojem poslovnem govoru se je ddr. Josef Köstner zahvalil rajnemu generalne-

vikarja k večnemu počitku. Navzoč je bil vrh javnega političnega in gospodarskega življenja, najvišji oficirji zvezne vojske, policije, žandarmerije, dalje vrh katoliške in protestantske Cerkev ter mnogi drugi.

Potem ko je prelat ddr. Bugelnig blagoslovil pokojnikove zemeljske ostanke pri hiši žalosti, se je pogrebni spred, pri katerem je bilo navzoče mnogo mladine, med njimi skavtsko odposlanstvo, podal v stolnico. V stolnici, kamor so položili truplo ddr. Josefa Kadrasa v grobnico kanonikov,

mu vikarju za njegov vzgled žive vere, za njegovo pogumno zadržanje in za njegovo nenehno in neutrudno delo.

Generalni vikar ddr. Josef Kadras je bil izredno izobražen mož. Njegovo teološko in vobče znanje je bilo vsestransko. Posebno v šolstvu je bil strokovnjak in mu do dna duše vdan. Povsod je pokazal človeka: v upravi krške škofije, bil je velik molivec, navdušen pridigar in strežnik bolnikov, z eno besedo, bil je duhovnik z vsem srcem in dušo.

Koroška bo dobila dve avto cesti

Prvi del avto ceste ob Vrbskem jezeru bo v bližnji prihodnosti predan prometu — Načrt južne avto ceste predvideva gradnjo skozi Rož — Grla na glavnih cestah bodo razširjena.

Pod gornjim naslovom piše dunajska »Wiener Zeitung« preteklo nedeljo o velikih gradbenih načrtih v zvezi s prometom na Koroškem in o uspešnem poteku nekaterih začetih del na posameznih odsekih avtoceste ob Vrbskem jezeru:

Dne 31. julija bo izročen prometu prvi del 30 kilometrov dolge avto ceste ob Vrbskem jezeru, namreč 14 kilometrov dolgi odsek med Vernberkom in Wallerwirtom. S tem bo v drugi polovici glavne sezone razbremenjen en odsek tržaške zvezne ceste v osrčju Koroške. Poleti 1972 bo avtocesta izgotovljena do Celovca in na drugi strani do Beljaka in Marije na Zilji.

Nadaljnji razveseljivi datumi za avtomobiliste, za katere je promet posebno v počitnicah na Koroškem vprašanje posebne vrste, sta 2. julij, ko bo izročena prometu obvozna cesta jugozahodno od Beljaka, in 11. julij, ko bodo dokončana dela na cestnem delu Bistrica/Paternion v Dravski dolini, železniški prehod v Rotenthurnu in razširitev dravske zvezne ceste do Spittala. Letos bo dokončan tudi ovinek okrog Št. Pavla v Labotski dolini.

Več drugih velikih del vidno napreduje: izhodna cesta v Wolfsbergu v smeri proti Twimbergu, izgradnja zvezne ceste v Soboti do štajerske meje in obvoz pri Feldkirchnu na cesti na Ture. V jeseni bodo pričeli z gradnjo železniškega podvoza na Rožanski cesti v Celovcu, kar bo predstavljalo začetek izgradnje ljubeljske ceste od Celovca proti jugu. V gradnji je severna vpadna cesta v Št. Vidu ob Glini, kjer bo dobila tržaška cesta novo smer. V bližini Vrat je dobila cesta pred mejo širše cestišče in je bila tudi sicer modernizirana.

Za novo cestno vozlišče na Suhi, kjer se bodo sešle tri avto ceste (jezerska, južna in turska), je bilo porabljenih 40 milijonov šilingov. Jezerska avto cesta je stala doslej skupno 1352 milijonov šilingov, od tega je šlo le za odkup zemljišč 244 milijonov.

Nova cesta Celovec—Beljak ne bo predstavljala odseka južne avto ceste, kajti ta bo potekala skozi Rož južno od Celovca. Na ta način bo v bodoče tisti promet, ki nima za svoj cilj Celovca ali krajev ob Vrbskem jezeru, potekal mimo tega področja: Celovec bo priključen na novo avtocesto tako na vzhodu kot na zahodu. Južna avto cesta bo potekala južno od Vrbskega jezera in vodila preko Pake, Grebinja, Grabštanja, Vetrinja in Bilčova do Suhe. Za asanacijo glavnih cest na področju Celovca bodo v prihodnjih treh letih izdali 220 milijonov šilingov. Tako bodo dobile štiri krožne ceste in vrsta dovozov na avto ceste po štiri vozne širine. Pri načrtovanju predvidevajo namreč, da bo osrednje koroško področje (Št. Vid—Beljak—Celovec) do leta 1980 doseglo 260.000 prebivalcev. Zgraditi nameravajo tudi številne parkirne prostore in podzemeljske garaže.

GLEDALIŠČE V CELOVCU

Celovško Mestno gledališče bo tudi letos čez poletje uprizarjalo predstave:

TOREK, 7. julija, ob 20. uri Frederick Loewe: My Fair Lady (musical). — SREDA, 8. julija, ob 20. uri: My Fair Lady. — ČETRTEK, 9. julija, ob 20. uri Emmerich Kalman: Čardaška kneginja (Die Csardasfürstin) — opereta. — PETEK, 10. julija, ob 20. uri: Čardaška kneginja. — SOBOTA, 11. julija, ob 20. uri Franz Lehar: Carjevica — opereta.

TEDENSKI SPORED

21. POLETNIH IGER V BREZAH

PETEK, 3. julija, ob 20. uri Georges Feydeau: Monsieur Chasse ali Kako se lovi zajce. — SOBOTA, 4. julija, ob 20. uri Peter Luke: Hadrijan VII. — SREDA, 8. julija, ob 20. uri: Monsieur Chasse ali Kako se lovi zajce. — ČETRTEK, 9. julija, ob 20. uri: Hadrijan VII. — PETEK, 10. julija, ob 20. uri: Monsieur Chasse.

Prva pomoč pri zastrupitvah

ZASTRUPITEV S POKVARJENO HRANO

Zastrupitev s hrano je najpogostejša v toplih poletnih mesecih.

Krivo je tega nepravilno spravljanje in konzerviranje hrane.

Največkrat je pokvarjeno: meso (sveže in posušeno ter konzervirano meso, ribe in ostrige), mleko in mlečni izdelki (smetana, maslo, skuta, sir). Ta jedila so pred kuhanjem ali pečenjem ali potem predolgo na toplem zraku in na neprimernem mestu, ki je dostopno muham in drugim živalim.

V hrani omenjenih vrst (redkeje v rastlinski hrani, kot npr. v krompirju, fižolu, grahu, sadju itd.) se zaredijo in razvijejo strupene klice ali bakterije. Ravno te zastrupijo človeka, ki takšno hrano zaužije.

Zato nastopajo zastrupitve te vrste često v skupinah.

Znamenja zastrupitve s hrano:

— huda slabost in bljuvanje, hkrati nastanejo večkrat močne driske. Pojavi se glavobol, včasih tudi bolečine v mišicah;

— splošna huda oslabelost, hiter in slaboten pulz;

— včasih nastopi visoka vročina, drugič pa je telo (zlasti roke in noge) mrljiško hladno.

Če ni nagle in ustrezne pomoči, se takšna zastrupitev tudi lahko konča s smrtjo.

Prva pomoč: čim hitrejši prevoz v bolnišnico. Če takojšnji prevoz v bolnišnico ni mogoč in če ni zdravnika:

— poskušaj izzvati bljuvanje in daj prizadetemu piti velike količine mlačne slane vode (dve veliki žlici soli na liter mlačne vode) ali mlačne vode z jedilno sodo (štiri velike žlice jedilne sode na liter vode).

Obenem mu draži jeziček na mehkem nebu.

Izzivati bljuvanje je umestno le kmalu po zaužitju sumljive hrane, torej kadar od obroka še ni poteklo več kot 6 ur.

— ko se bolnik izbljuva, mu daj dve polni žlici ricinovega olja za odvajanje ali pa dve žlici grenke soli v pol skodelice tople vode ali kamiličnega čaja.

Takšno odvajalno sredstvo mu daj, tudi če ima že drisko!

— bolnik naj mirno leži. Za žejo mu daj le močnega ruskega čaja brez sladkorja (saharin je dovoljen).

Žganje ali črna kava ne bosta pomagala! Če imaš pri roki živalsko oglje v prahu ali tabletah, ga daj večkrat po dve mali žlički.

Kako preprečimo zastrupitev s hrano?

— Z osebno čistočo ljudi, ki imajo opravka s hrano, posebno pa s čim večjo snago rok.

— Zavaruj hrano pred vročino, muhami in insekti. Spravljal jo na hladnem mestu, najbolje v hladilniku.

— Kuhana hrana naj bo vroča le, dokler jo stregemo, zatem pa jo ohladimo in ohlajeno denemo v hladilnik.

ZASTRUPITVE PRI OTROCIH

Nesrečni primeri zastrupitve zaradi zaužitja strupene tekočine ali snovi so pogostni pri malih otrocih, ki ne ločijo strupenih tekočin od tistih, ki so uporabne.

Otroci pojedajo ali popijejo včasih stvar, ki je izrazito slabega okusa.

Strupe, ki jih ljudje zaužijejo po pomoti, lahko razvrstimo v dve skupini:

Srbski speleolog leto dni v jami

Dne 23. junija je bilo leto dni, odkar živi v jami Samar pri vasi Kopajkošare v zahodnem delu Svrliških planin beograjski speleolog Milutin Veljković. Že oktobra lani je Milutin Veljković zrušil svetovni rekord bivanja v jami, ki so ga do tedaj imeli francoski speleologi (raziskovalci jam).

Veljković, ki je vzel s seboj v jamo mačko, kozo, kokoši in kanadske race, je izjavil sredi oktobra novinarjem, da bo ostal pod zemljo 463 dni, kolikor je eno hidrološko leto.

V zvezi z obletnico bivanja v jami se je Milutin Veljković pogovarjal s predstavnikoma domačega in tujega tiska po telefonu, ki ga ima za vsak primer, če bi se mu kaj nepredvidenega pripetilo.

— Razna zdravila v obliki tablet, zrn, praškov in tekočin za notranjo in zunanjo uporabo.

Dandanes je mnogo zdravil v zrnih ali dražejih, ki imajo oblogo iz sladkorja ali čokolade. Le-ta še posebej lahko zapelje malega otroka.

Ne pozabi, da so vsa zdravila v preveliki količini strupi — celo najbolj vsakdanja.

— Razna gospodinjska in tehnična sredstva za čiščenje, razkuževanje in uničevanje mrčesa; gorljive tekočine (npr. gorilni spirit, bencin, terpentini, detergent, kisline in lugji).

Tudi zdravniki včasih težko doženejo vzrok in način zastrupitve.

Prvi pomagalec naj v vseh primerih, ko je količaja sumljivo, da gre za zastrupitev, skrbno preišče sobo, posteljno omarico, predale, omare in shrambo v kuhinji.

Vsako sumljivo steklenico, škatlo ali zavitek s praškom ali tabletami naj izroči zdravniku. S tem mu utegne včasih zelo pomagati pri zdravljenju.

Pri vseh zaužitih strupih veljajo za pomoč splošna pravila.

Če je zastrupljeni pri zavesti:

— mu daj piti veliko količino tekočine (vode ali mleka),

— izzovi in pospeši bljuvanje.

To je prepovedano le pri zastrupitvah z jedkovicami — pri teh ne pozabi na protisredstvo.

— daj mu močno odvajalo.

Če je zastrupljenec nezavesten, mu ne skušaj vlivati tekočine v usta niti ga ne draži na bruhanje. V obeh primerih se ti utegne zadušiti.

V vsakem primeru je čim hitrejši prevoz v bolnišnico najboljša in najbolj varna pomoč!

Gospodinjam svetujemo za preprečevanje nesrečnih zastrupitev naslednje ukrepe:

— vsa zdravila hrani na posebnem mestu,

Čebelarji razglasili leto Antona Janše

Na skupnem sestanku slovenskih in avstrijskih čebelarjev v Ljubljani so predstavniki zvez ter čebelarjskih društev Slovenije, društva Avstrije: Koroške in posebej Dunaja, sestavil skupen program za proslavo 200-letnice rojstva Antona Janše.

Ime Antona Janše našim bralem, posebej pa čebelarjem ne more biti neznano, saj predstavlja pojem tudi na mednarodnem področju. Strokovne spise, ki jih je napisal ta slovenski čebelar pred več kot 200 leti, objavljajo še dandanes ne samo v Avstriji, kjer je Janša večji del življenja in delal, marveč tudi drugod. Tako so pred nekaj leti izšle njegove razprave o rojenju čebel tudi v Angliji.

Ob 200-letnici smrti Antona Janše in pripravi na proslavo te obletnice sta obe društvi našli simbol v osebnosti Antona Janše, ki je delal za skupno kulturo obeh narodov.

Organizaciji sta sprejeli skupen program proslav, ki naj bi bile leta 1973 na Breznici

Dekle, kam v novem šolskem letu?

Morda vam bo izbiranje lažje, če zveste, kakšne možnosti obstajajo za vas pri šolskih sestrah v št. Jakobu v Rožu in št. Rupertu pri Velikovcu.

V št. Jakobu v Rožu lahko obiskujete:

1. **ENOLETNO GOSPODINJSKO ŠOLO**, katero lahko obiskujete kot obvezno deveto šolsko leto, pa tudi, ko ste 9 let že končale (absolvirale). Za obisk te šole je potrebno znanje nemščine, ker je ves pouk dvojezičen.

Pouk se prične kot na vseh drugih šolah.

2. **KMETIJSKO GOSPODINJSKO ŠOLO**, ki se začne 15. oktobra in konča 15. maja.

Izmed praktičnih predmetov je v obeh šolah največ časa določenega za pouk kuhanja in šivanja. Kuhanje se poučuje v prav za šolo urejeni kuhinji.

3. **ŠIVALNI ODDELEK** gospodinjske šole, kjer se poučuje predvsem šivanje. V št. Rupertu pri Velikovcu je možnost šolanja v kmetijski gospodinski šoli, ki se začne prav tako, kot v št. Jakobu, 15. oktobra.

Z obiskom vseh teh šol zadostite tudi šolskim predpisom, po katerih morate obiskovati do dovršenega 17. leta, nadaljevalno šolo, in se obenem najlepše pripravite za svoj poklic.

Za natančnejša pojasnila pišite na naslov

Konvent der Schulschwestern
9184 St. Jakob im Rosental

ali Klosterstraße 2
9100 Völkermarkt

dobro zaprta, zaklenjena in nedostopna otrokom. Najbolje v posebni omarici ali predalu, ki je varno zaklenjen.

— Uniči vsako zdravilo, ki na vrečici, škatlici ali steklenici nima dovolj jasne označbe.

— Ko jemlješ ali daješ zdravilo, trikrat pogledaj, če je res pravo in v pravšnji količini.

Ne spravljal strupenih tekočin in snovi v shrambi, kjer so pijače in hrana. Ne imej jih na mestih, ki so dostopna otroku!

Za nevarne tekočine ne rabi steklenice od olja, kisa, vina ali mineralne vode — posebno ne z nepravim napisom.

Na steklenice z nevarno in strupeno vsebino nalepi poseben listek in nanj z velikimi črkami napiši: Strup!

(Iz knjige: Mirko Derganc,
»Osnove prve pomoči za vsakogar«)

Stolp skozi oblake

Kmalu tudi letališča na visokih stebrih?

V uredništvu leksikonov rišejo grafiki najvišje stolpe sveta. Stari stolpi se umikajo novim, višjim, Eiffelov stolp na primer, ki je bil dolga desetletja najvišja stavba te vrste, že ni več rekorder. Skoraj vsako leto se pridruži prejšnjim kak nov, še višji stolp.

Vsaj videz je tak, da hoče imeti vsako večje mesto med drugim tudi visok stolp. Marsikje so ti orjaki tehnične nujnosti: antene televizijskih in ultrakratkih oddajnikov morajo biti visoke, zakaj visokofrekvenčni valovi se širijo le v ravni črti. Dober sprejem je mogoč le na tistih točkah, ki so teoretično v »vidnem polju« od daljnika. Francoski inženirji zdaj pripravljajo načrte za stolp, ki ga sestavlja okoli 15.000 železnih delov.

Predvsem Parižanom ta nova višinska konkurenca ni všeč, zakaj dolgo so bili ponosni na Eiffelov stolp, ki s kasneje postavljenimi televizijskimi antenami dosega višino 320 metrov. Inženir Eiffel, »čarovnik z železom«, je bil potreboval za graditev manj kot štiri leta. Dve leti so inženirji in risarji pod Eiffelovim vodstvom pripravljali načrte za sloviti Eiffelov stolp. Graditelji so

Darujte za tiskovni sklad!

porabili med drugim 2,5 milijona zakovic.

Zdaj so Parižani prepričani, da bodo čez štiri leta spet imeli rekorderja. V grobem so že pripravili načrte za televizijski stolp, ki bo s 725 metri vsaj nekaj časa najvišja stavba na svetu.

Sedanji rekorder med televizijskimi stolpi je tisti v Moskvi, ki dosega višino 508 m. Velikanska stavba ima v temeljih premer 65 m. Navzgor se postopno zožuje, v višini 250 meri počez dvajset, do vrha pa se zoži na sedem metrov. Kljub tej zajetnosti bo stolp po mnenju konstruktorjev prenesel sunke tudi najhitrejšega vetra. Snovci načrtov so preračunali, da se bo vrh stolpa pri močnem vetru nagnil za meter na to ali ono stran; to so tudi upoštevali pri statičnih računih. V spodnjem delu stolpa je devetnadstropna stavba moskovske televizije.

Zdaj kaže, da je sedanji sovjetski rekord spodbudil Američane k višinski tekmi. Ameriški inženirji pripravljajo letališča na visokih stebrih. Upajo, da bodo s tem močno približali letalski promet ožjim središčem vlemest. Spričo zelo gostega prometa potrebuje zdaj potnik za vožnjo na letališče in za pot z letališča na cilj pogosto več časa kakor za polet z reaktivnim letalom.

76 MV, dala avstrijskemu gospodarstvu 17 odstotkov vse električne energije in, ki je za svoje termoelektrarne porabila 20 odstotkov vsega v Avstriji izkopanega rjavega premoga.

Na jugoslovanskem toku reke Drave, od mejnega Dravograda navzdol do Zlatoličja pod Mariborom pa obratuje že sedem hidroelektrarn, med njimi kot zadnja zgrajena elektrarna Srednja Drava I, ki prva dela s pomočjo pretočnega kanala iz rečne ga jezera; to se zbira za jezo v samem mariborskem mestu.

14 elektrarn na obeh straneh meje

Drava ima velik pomen za avstrijsko elektrogospodarstvo. V kratkem bo Drava dajala vodno silo za sedem elektrarn. V Avstriji izvaja to delo posebna delniška družba z imenom »Österreichische Draukraftwerke A. G.« (Avstrijske dravske elektrarne), ki je izvršila že nekaj velikih del in ki ima velik pomen za avstrijsko elektrogospodarstvo.

Družba je bila ustanovljena leta 1947 z namenom, da bi prevzela in upravljala obe dotedanji dravski elektrarni Zvabek (Schwabeck) in Labot (Lavamünd), obe prav blizu slovenske dravske elektrarne v Dravogradu. Leta 1948 je družba prevzela obstoječo termoelektrarno Voitsberg na Zgornjem Štajerskem. V času naglega industrijskega razvoja v Avstriji po letu 1949 (Marshallov plan) je potreba po električni energiji tako narasla, da se je družba v letih po 1950 posvetila gradnji termoelektrarn. V teh letih je družba Avstrijske dravske elektrarne povečala termoelektrarno Voitsberg; zgradila nove termoelektrarne št. Andraž (St. Andrä) I in II, Voitsberg II in kot svojo največjo termoelektrarno obrat v Zeltwegu (Zgornja Štajerska).

Nato je prišlo na vrsto največje delo, gradnja velikega jezusa in naprav za známe-

nito gorsko zbirno jezero Reisseck-Kreuzeck na koroško-tiroolski meji v višini 1772 metrov nad morjem.

Šele nato se je začelo delo za projektiranje nove dravske elektrarne (na Koroškem). Prva je leta 1962 začela obratovati hidroelektrarna Edling (Kazaze) (70 MV, 375 milijonov kilovatnih ur), ki skupaj z elektrarnama Schwabeck (Zvabek) in Lavamünd (Labot) tvori skupino Spodnja Drava. Od te elektrarne ob Dravi navzgor do Beljaka so bile v načrtu še štiri hidroelektrarne, ki bodo združene v skupino Srednja Drava. Od teh dela že leta 1968 zgrajena elektrarna Bistrica v Rožu (Feistritz-Ludmannsdorf — Bistrica-Bilčovs), ki premore 80 MV (megavolt=milijon voltov) in daje 390 milijonov kilovatnih ur.

V izgradnji pa so še tri hidroelektrarne približno iste moči, v Rožeku (Rožek—St. Jakob), v Borovljah (Ferland) in Annabručke. Ko bodo začele obratovati še te tri elektrarne, jih bo ob avstrijskem toku Drave sedem, s skupno zmogljivostjo 465 MV in 2,35 milijarde kilovatnih ur.

Tako se je družba Avstrijske dravske elektrarne v dobrih 20 letih razvila v podjetje, ki je od leta 1947, ko je začelo z dvema obratoma, ki sta zmogla le

Dve zmagi moštev Avstrijske nogometne zveze v interkupu

Avstrijski zastopniki nacionalne lige so začeli tekmovalje za mednarodno klubsko nogometno prvenstvo različno. Največje presenečenje je postregel innsbruški Wacker, ki je premagal favorizirano zvezno moštvo RW Essen z visokim rezultatom 4:1 (1:0). Pri Wackru so se odlično vpeljale nove pridobitve igralcev Slovenca Frančeškina, prej pri ljubljanski Olimpiji, in Dunajčana Grausama, prej pri Rapidu. Oba imenovana igralca sta zaigrala, da jih je bilo veselje gledati, zlasti Slovenec Frančeškin je pokazal z dvema efektnima goloma, da je odličen nogometaš.

Dunajski Sportklub je premagal na Dunaju sijajno švedsko enajstorico IFK Norrköping s tesnim rezultatom 3:2 (1:0). Hala (Sportklub) je zatresel trikrat švedsko mrežo, tako da se v tej igri nikakor ni poznala Kaltenbrunnerjeva odsotnost, ki je odšel v Francijo, kjer bo igral pri klubu OGC Nice, ki se je ponovno uvrstil v najvišji razred. Sportklub je namreč prodal Kaltenbrunnerja imenovanemu francoskemu klubu za 1,2 milijona šilingov.

Zadovoljivo storitev je pokazala salzburska Avstrija, ki je v Kopenhagnu dosegla proti istoimenskemu klubu neodločen rezultat 1:1 (1:1). V tej igri so Salzburžani prvič preizkusili novince Thalerja iz Tullna. Ta je sijajno realiziral Grosserjevo žo-

go, ki je prišla s strani, in dosegel za vijoličaste prvi gol. Tudi novinec Simmhofer (Hemndorf) je igral dobro pri salzburški Avstriji. Slabo pa je začel v tekmovalju za mednarodno klubsko nogometno prvenstvo LASK iz Linza, ki ga je celo doma premagal Osters IF kar 1:4 (1:2). Pri LASK se je poznalo, da manjka Kurt Leitner, kajti brez njega je napad izgubljen.

Tudi Wattens ni pokazal doma nič, nasprotno bil je celo poražen; igral je z Banikom iz Ostrave in podlegel 0:2 (0:2). Šesti zastopnik avstrijske nacionalne lige Vienna se je v Ženevi še nekako izmotala iz zadrege, izgubila je tekmo proti Servettu iz Ženeve 0:1 (0:1).

SENZACIJA BREZ PRIMERE — RADENTAJNSKI ČUDEŽ

Poročali smo že v prejšnji številki našega lista, da so radentajnske sanje, da bi prišel v nacionalno ligo, splavale po vodi. Toda sanje so postale resnica. To kar ni nihče pričakoval, je gladko nastopilo. Dejali smo, če Radenthein v zadnjem kolu regionalne lige — sredina premaga Hönigsberg s sedmimi goli razlike, potem je lahko še prvak v tej ligi. In vprav s tem rezultatom so Magnezitovci na tujem porazili Hönigsberg katastrofalno 7:0 (2:0). S tem imajo s Fohnsdorffom enako število točk: 36, a

boljšo razliko v golih 48:24 nasproti Fohnsdorffu (51:28). Tako so postali Radentajnski, lahko bi rekli, po športnem čudežu prvaki regionalne lige-sredina; to pomeni, da so napredovali v najvišji razred, to je v avstrijsko nacionalno ligo. Koroška ima torej po srečnem naključju le svojega zastopnika v družbi najboljših. Hönigsberg je po tem strahovitem porazu izpadel iz regionalne lige in mora nazaj v deželno ligo. Magdalen pa si je z zmago nad lienškim Rapidom 1:0 (1:0) zagotovil obstanek v regionalni ligi.

Grieskirchen in Donawitz sta igrala neodločeno 1:1 (0:0).

DESETO LETO »FORME VIVE« NA SLOVENSKEM

Letošnje leto je jubilejno leto mednarodnega kiparskega simpozija Forma viva. Kiparji bodo letos delali v Kostanjevici na Krki (les), v Mariboru (beton) in na Ravnah na Koroškem (železo).

Letošnji simpozij bo trajal od 1. julija do 29. avgusta. Portorož letos ne pride na vrsto, ker je bil tam simpozij lani. Udeleženci letošnjega kiparskega simpozija še niso znani, organizatorji pa predvidevajo, da bo na vsakem delovišču vsaj po en Jugoslovan.

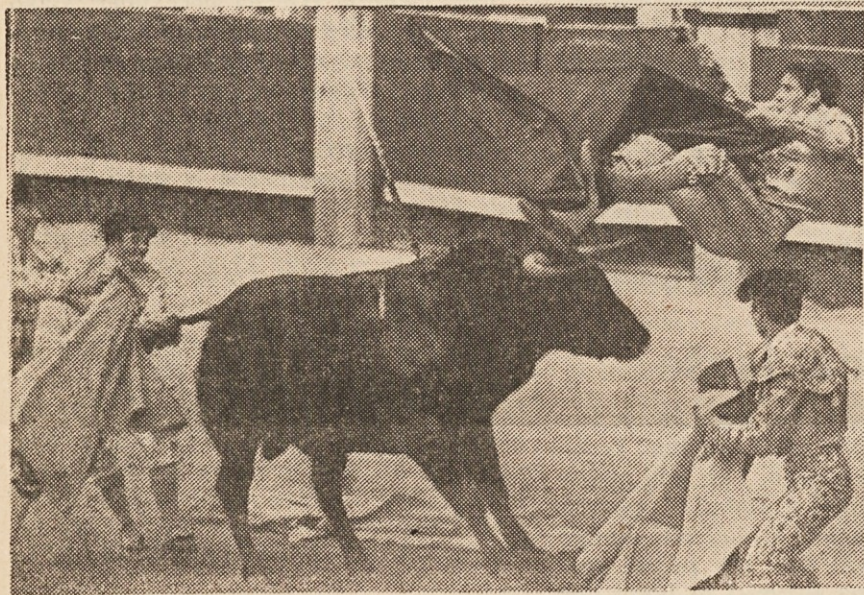
V Kostanjevici na Krki bo delalo šest kiparjev, v Mariboru in na Ravnah pa po štirje.

Financiranje Forme vive bo podobno kot prejšnja leta. Kostanjevico bodo financirali iz prispevkov obeh občin ustanoviteljic (Krško in Piran), prav tako pa bodo kriili iz teh sredstev tudi stroške vzdrževanja obeh galerij in poslovanje sekretariata

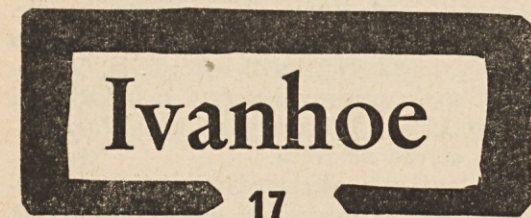
Končna postaja za dvakratnega strelca Käferja je vratar. Iz tekme SK Magdalen—SV Grieskirchen 3:1.

v Ljubljani, Maribor bodo financirali iz sredstev skupščine občine Maribor, SGP Stavbar in od prispevka nekaterih delovnih organizacij. Podobno je na Ravnah, kjer pa pretežno breme nosi Železarna.

Zmagovalec ni zmerom torero (bikoborec pešec). To je moral občutiti na lastni koži tudi matador (bikoborec) Jaime Gonzales „El Puno“, potem ko ga je bik z rogovi vrgel v zrak.

Walter Scott — Vladimir Levstik:

To zdaj ni bilo več tako težavno. Temp-ljarjev konj je krvavel iz mnogih ran in ni vzdržal navala razdedinjenega viteza. Brian de Bois-Guilbert je pal in noga mu je običala v stremenu, iz katerega je ni mogel izdreti. Njegov nasprotnik je skočil s konja in zavilhtel pogubonosni meč nad sovražnikovo glavo, veleč mu, naj se preda; a princ John, ki mu je šla temp-ljarjeva stiska bolj do živega nego tik poprej stiska njegovega tekmeča, ga je rešil poniževalnega priznanja in vrgel svojo palico na borišče, v znamenje, da je boj končan.

A saj je tlela itak le poslednja žerjavica borbe; zakaj izmed tistih nekaj vitezov, ki so bili še na borišču, jih je večina že obstala, kakor bi bili zmenjeni med seboj, ter čakala, da se odloči zmaga med poveljnikoma.

Oprode, katerim se je zdelo med bojem prenevamo in pretežno spremljati gospodarje, so zdaj prihiteli na borišče, da bi izkazali ranjencem dolžno skrb; z največjo pažnjo in previdnostjo so spravili nekatere v sosednje šotore, nekatere pa v stanovanja, ki so jih imeli v bližnji vasi.

Tako se je končal znameniti turnir v Ashbyju de la Zouche, ena najsijajnejših viteških iger tistih dni; zakaj dasi je izdihnila na borišču samo četvorica vitezov, vstevši onega, ki ga je zadušila vročina v tesnem oklepu, so vendar našli preko trideset nevarno ranjenih, izmed katerih jih nekaj ni več okrevalo. Nekaj je bilo

pohabljenih za vse življenje; še tisti, ki so opravili najbolje, so odnesli sledove tega boja v grob. Zato ga pa stare listine nikoli ne imenujejo drugače nego »žlahtni ino veseli turnir v Ashbyju«.

Princ John je bil zdaj dolžan imenovati viteza, ki se je najbolj odlikoval; razsodil je, da pristaja slava današnje borbe vitezu, katerega je ljudski glas nazval »črnega lenuha«. Okolica je ugovarjala princu in ga opozarjala, da je v resnici dobil zmago razdedinjeni vitez, ki je na današnji dan s svojo lastno roko porazil šest bojnikov ter končno vrgel s konja in podrl celo vojvodo nasprotno čete. Toda princ John je vztrajal pri svojem mnenju, rekoč, da bi razdedinjeni vitez in njegova stranka gotovo podlegla brez silne pomoči viteza v črnem oklepu, in ni odnehal od tega, da prizna nagrado njemu.

Ali viteza, ki ga je hotel odlikovati, ni bilo v začetku vseh prisotnih nikjer. Zapustil je bojišče takoj, ko je prenehala borba, in več gledalcev je videlo, kako je odjedzil z vso malomarno brezbriznostjo, zaradi katere so ga imenovali »črnega lenuha«, pa neki gozdni jasi. Ko so ga dvakrat zaman pozvali z bučanjem trobent in klicanjem glasnikov, je bilo treba določiti drugega, da sprejme počaščenje, ki je bilo namenjeno njemu. Princ John se zdaj ni mogel več izvijati; moral je priznati pravico razdedinjenega viteza in ga je imenoval zmagovalca današnjega dne.

Po bojišču, ki je bilo spolzko od krvi in pokrito s trupli ubitih in ranjenih konj, sta maršala privela zmagalca k znojju Johnovega prestola.

»Razdedinjeni vitez,« je rekel princ John, »zakaj to je edino ime, po katerem nam hočete biti znani, že v drugo vam prisodimo slavo tega turnirja in vam naznamo, da imate pravico, zahtevati in sprejeti iz rok kraljice lepote in ljubezni častni venec, katerega ste zaslužili s svojo hrabrostjo.« Vitez se je globoko in ljubko priklonil; odgovoril ni ničesar.

Park s pravljničnimi bitji

V gozdčiču blizu Neusiedlerskega jezera na Gradiščanskem (Burgenland) živi umetnik-praktičen človek, ki je ob tujskoprometni cesti med znanim rimskim kamnolomom St. Margarethen in letoviškim krajem Rust na zahodni strani tega velikega gradiščanskega jezera uredil zanimiv park, v katerem je povezal pravljice s turističnim prometom. Ta umetnik-podjetnež, piše se Johann Porter, je s skromnimi stroški in s posebnim posluhom za svet otroške fantazije oblikoval iz lesa, mavca in kamna pravcati pravljični svet: gre namreč za prav-

ljična bitja znanih oseb in junakov iz Andersenovih in Grimmovih pravljic.

Tako je postal z domiselno podjetnostjo, ta nekoč zaraščeni gozd zbirališče številnih izletnikov, ki se z otroki vred še kako radi ogledujejo pisani svet pravljinih junakov.

Domiselni umetnik Johann Porter je pred kratkim izjavil, da se mu je preprosta zamisel, kljub nizki vstopnini, že bogato obrestovala. Pred vvhodom v park je umetnik-podjetnež oblikoval iz starega debla podobno — pravljično bitje nekakega škrate — ki vabi staro in mlado v ta edinstveni park.

Trobente so bučale, glasniki so klicali čast junakom in slavo zmagalcu, dame so mahale s svilenimi ruticami in vezanimi pajčolani in z vseh strani se je razlegalo vzhično wriskanje množice, ko sta maršala spremljala razdedinjenega viteza preko borišča k znojju častnega prestola, na katerem je sedela lady Rowena. Na spodnji stopnici tega prestola so veleli zmagovalcu, naj poklekne. Vobče se je zdelo, da vodijo vse njegovo početje, kar je turnir končan, bolj navodila okolice nego lastna volja; opazili so tudi, da se je opotekal, ko so ga v drugo peljali preko borišča. Rowena se je z ljubkim in dostojanstvenim korakom spustila s svojega mesta in je ravno hotela položiti kronico, katero je držala v roki, na zmagovalčevo čelado, ko sta vzkliknila maršala oba hkrati: »Ne takol! Glava mora biti odkrita!« Vitez je s slabotnim glasom zamrmral nekaj besed, ki so zamrle v votlini njegovega šlema; menda je hotel izraziti željo, da mu ne bi sneli čelade z glave.

Maršala pa, bodisi da sta bila tako vestna ali tako radovedna, se nista zmenila za njegov odpor, ampak sta mu snela šlem in odpela nagrlje. Izpod čelade se je pojavilo zalo, a zagorelo obličje petindvajsetletnega mladega moža, obdano z bujnim obiljem kratkih plavkastih las. Njegov obraz je bil blede in na nekaj krajih zaznamovan s krvavimi progami.

Rowena ga je komaj pogledala, ko je planil iz njenega grla slaboten vzklik; toda brž je zbrala vso svojo odločnost, se osvestila, pristopila vsa drhteča od sile nenadnega razburjenja, ovenčala zmagalca pobešeno glavo s prekrasno kronico ter z jasnim in razločnim glasom izpregovorila besede: »Sprejmi, gospod vitez, ta venec kot nagrado hrabrosti, ki je namenjena zmagalcu današnjega dne.« Tu je nekoliko pomolčala; nato pa je dodala trdno: »In nikoli še ni krasil viteški venec vrednejšega čelad.«

Vitez je sklonil glavo in poljubil roko

ljubke vladarice, ki je nagradila njegovo hrabrost; nato se je nagnil še globlje — in pal brez zavesti k njenim nogam.

Vsi so osupnili. Cedric, ki je kar onemel ob nenadnem nastopu svojega pregnanega sina, je končno priskočil, kakor da bi ga hotel ločiti od Rowene. A to sta že opravila turnirska maršala, ki sta zaslutila pravi vzrok Ivanhoejeve omedlevice in sta mu naglo snela oklep. Izkazalo se je, da je ost kopja predrla naprsnik in se zarila vitezu v bok.

TRINAJSTO POGlavJE

Komaj je bilo Ivanhoejevo ime izgovorjeno, je že letelo s hitrostjo vne in radovednosti od ust do ust. Kmalu je prispelo v krog princa Johna, ki se je ves zmračil, ko je slišal novico. Vendar pa je prezirno pogledal okoli sebe. »Gospoda,« je dejal, »in zlasti vi, gospod prior, kaj pravite, ali je res, kar trdijo učenjaki o prirojenih nagnjenjih in mrznjah? Meni se zdi, da sem čutil navzočnost bratovega miljenca, še preden sem mogel slutiti, kdo se skriva v onemle oklepu.«

»Front de Boeuf naj se pripravi, da vrne svoj fevd Ivanhoeju,« je rekel de Bracy, ki je častno dovršil svoj posel na turnirju in je nato odložil ščit in šlem ter se iznova pridružil princu spremljevalcem.

»Da,« je odvrnil Waldemar Fitzurse, »ta junak je res zmožen zahtevati grad in fevd, ki ga je Rihard podelil njemu, velikodušnost vašega visočanstva pa ga je kasneje naklonila Front de Boeufu.«

»Front de Boeuf,« je dejal John, »je mož, ki bi rajši pogoltnil tri take fevde, kakor je Ivanhoejev, nego vrniti le enega izmed njih. Sicer se pa nadejam, gospodje, da mi nihče ne odreka pravice, podeljevati kronске fevde zvestim pristašem, ki so zbrani okoli mene in vedno pripravljene opravljati vojno službo, namesto da bi jih imeli ljudje, ki so se potepali v tuje dežele, tako da jih ne morem klicati ne na službo ne na poklonitev.«

Hmelj, dež, luna in norci

Lanski avgust je bil hudomušen kot letošnja pomlad, namreč bolj deževen kot najslabši april. Takšno vreme najbolj bridko občutijo savinjski hmeljarji, ki hočejo spraviti svojo največjo vrednost, to je hmelj, res kot »zeleno rožico« na domači in tudi svetovni trg.

Mnogo nege in dela potrebuje to zeleno bogastvo: odoravanje, odkopavanje, obrezovanje, napravo lukenj za postavljanje drog (koder ni žičnice), potem čiščenje in trebljenje odvečnih mladik, privezovanje na droge, dokler se jih hmelj sam ne oprime, potem osipanje in škropljenje proti različnim boleznim. In preden pride do obiranja, skoro gotovo privihra tipična savinjska burja z dežjem, in v nekaj minutah ležijo šest do osem metrov dolgi drogi na tleh vse navzkriž; te je treba potem dvigniti od tal in jih privezati k še stoječim.

Potem pride skrb za obiravce. Dobro hiše se držijo stari obiravci, ki se leta in leta vračajo k isti hiši. Marsikod so natančni glede obiranja, ker ima pač lepo obrani hmelj boljše kakovost in vrednost kot pa tisti, ki je osmukan in scefran izgubil mnogo pupulina. Potem je ponekod hrana izvrstna, druge zopet slabša. Tu in tam so gospodarji, ki pri merjenju radi vidijo, da pade poleg že itak zvrhanega škafa še nekaj nezakonito v štirikotni koš, drugod seveda merijo zopet bolj po krščansko.

Vse te ljudi, gospodarje in obiravce, pa preveče samo ena skrb, da li bo lepo vreme: prve zato, da se skrajša čas obiranja in da pride blago zeleno pod streho, druge pa, da ga čim več naberejo, saj se to delo plačuje po storilnosti — čim več nabereš, tem več zaslužiš. Ta želja, da kaj zaslužiš, te sama priganja k pridnosti.

Dva in dva po vrsti v enakem redu obirata skupaj, in sicer začneta od spodaj, kjer je hmelj malo slabši, proti vrhu pa zmeraj bolj napet in ti kar zašumi pod prsti. Seveda je obiravec žalosten, ko pride do droga, ki mu je veter odlomil vrh, ki se je obesil navzdol, kajti v tem gmovju ali, kakor pravijo, v košu ne more priti sonce niti zrak do njega, zato je ostala »rožica« puhla ali medla, da z njo ne moreš tako hitro napolniti košare.

Če dežuje po malem, si vržejo na hrbet široke jutaste vreče, tako da še nekoliko

kljubujejo slabemu vremenu. Večkrat pa morajo kloniti in iti pod streho. Mladina se že po svoje zabava, starejši pa računajo, da bodo morali odriniti za dnevno hrano tri škafe. Saj jesti moraš, pa četudi dežuje ves dan ali pa, kot je lansko leto bilo, tudi po dva dni. Za vse je bilo hudo, na gumijastih škornjih si pa vlekel blata za seboj, da je bilo joj!

Hmeljske droge po navadi vzdigujejo moški z mačkom, to je z nazobčastim železom, ki je v obliki kaveljna pritrjeno na dva metra dolg drog, sicer bi jih ne mogli obiravci brez te naprave izrupati, saj tičijo več kot pol metra v zemlji. Močnejši so obiravec ali soobiravka jo, potem ko je že mekoliko privzdignjena, odsuče na levo, do konca izruje in jo položi na lesen križ, ki ga ima njegov drug pripravljenega. Hmelj se namreč navija na drog od leve proti desni, nasprotno od fižola.

Vse delo gre dandanes molče naprej, saj ne slišiš več petja, ki je še pred desetletji spadalo zraven kot očenaš k jedi. Tu in tam ima kateri radijski transistor s seboj, da sliši najnovejše vesti, mladina pa modernno glasbo in popevkarje. Pri mojih sorodnikih so bili lani z malo izjemo obiravci starejši in, kadar je bil deževen dan, sem se kaj rad pomočal mednje, saj stari sliši k stari. Dobre tri tedne poprej, to je 21. julija, je stopil prvi človek na Luno. Raveden sem bil, kaj menijo ti preprosti kmečki ljudje o tem drznem podvigu. Čudno, vsi razen mečaka so si bili edini, da še nobenemu to ni uspelo in tudi nikoli ne

bo, kajti tam gori je gospodar tisti, ki vlada tudi naš svet.

Ker sem sledil radijskim poročilom in televiziji pri sosedu, sem previdno omenil, da se jim je posrečilo izkrcati se na Luni. Morda bi bilo bolje, da bi jaz takrat potegnil jezik nazaj, kot pa da sem izustil ta stavek.

»No, ti si pa res neumen, da verjameš v take budalosti!« je vsekala Neža.

Ker sem videl v očeh teh ljudi nezaupanje do mene, sem to temo prekinil in obrnil pogovor drugam. Ker pa je lansko leto ob času obiranja hmelja močno deževalo, sem imel kot rečeno večkrat priliko, se malo porazgovoriti z nevernimi Tomaži, ki niso verjeli v gugantski podvig današnje tehnike.

»Pojdi, pojdi, nikar nam ne pravi takih izmišljotin! Misliš, če si prišel iz mesta, da ti moramo mi kmečki ljudje res vse verjeti? He, ne boš kaše pihal, ne!«

V svojo obrambo sem navedel radio in televizor.

»Hm,« pravi Cila, »radio lahko reče, kar hoče, saj nam laže, kot bi bil stalno prvi april!«

»Beži, beži!« pravi Zefka. »Kaj se boš izgovarjal na televizijo, ki zna takšne 'ksihte' namalati, da ni ne človeku in ne živali podobno (najbrž je videla lutke) — sploh nekaj nemogočega! Okroglo luno pa ni nič posebnega napraviti! V škafo vode ti jo lahko zvečer pokažem, če bo jasno nebo. Si me zastopil?«

»Poslušaj me, Zefka, saj sem vendar sledil odletu z Zemlje, videl pristanek na Lu-

(Nadaljevanje na 8. strani)

OBZIRNO Povedano

Ko se je sodnik Bagley takrat spotaknil na sodišču, padel po stopnicah in si zlomil vrat, je nastalo veliko vprašanje, kako bi to žalostno novico sporočili njegovi ubogi ženi. Naposled so spravili mrliča na voz našega starega vrlega prevoznika in mu naročili, naj odpelje ponesrečenca na stanovanje gospe Bagleyeve, toda da naj svoje delo opravi skrajno obzirno in previdno, zlasti pa naj ne sporoči nesrečne vesti kar naravnost, marveč naj gospo Bagleyevo na to temeljito pripravi.

Ko je voznik prispel s svojim žalostnim

torovorom, je glasno kričal, dokler se ni na pragu pojavila sodnikova gospa.

Tedaj je vprašal:

»Ali tukaj stanuje vdova Bagley?«

»Vdova Bagley? — Ne, ta ne stanuje tukaj!«

»O, stavim kar hočete, da stanuje tukaj! — Pa brez zamere — ali stanuje morda tukaj sodnik Bagley?«

»Da, sodnik Bagley stanuje tukaj.«

»Stavim, kar hočete, da ne stanuje tukaj! Toda, kakor hočete, jaz nisem svojeglav. Ali je sodnik doma?«

To vprašanje je šlo poslušalcem do živca; vsi so izjavili, da ne more biti dvoma o pravici, katero si je prisvajal princ. »Glejte velikodušnega vladarja! To vam je plemenit gospod, ki si prizadeva, da bi poplačal svoje zveste služabnike!«

Takšno besedovanje se je vzdignilo med spremljevalci, zakaj sleherni se je nadejal podobnih darov na troše pristašev in ljubljencev kralja Riharda, ako jih ni že imel. Tudi prior Aymer je pritrdil obćemu mnenju; pripomnil je le, da svetega Jeruzalema pač ni moči šteti med tuje dežele. »To mesto je, »communis mater« — mati vseh kristjanov. Vendar pa ne vidim,« je povzel, »kako naj bi se vitez Ivanhoe skliceval na to v svojo korist: dobro mi je znano, da križarji pod Rihardovim poveljstvom nikoli niso prodrli bogve kaj daleč nego do Askalona, ki je — ves svet to ve — filistejski grad in ne daje nikakih predpravil kakor Sveto mesto.«

Waldemar, ki ga je radovednost gnala tja, kjer se je Ivanhoe zgrudil na zemljo, se je zdaj vrnil. »Hrabri vitez menda ne bo več delal vaši visokosti posebnih pregledav,« je dejal, »niti ne bo motil Front de Boeufa v mirnem uživanju dobljenih ugodnosti. Njegova rana je nevarna.«

»Karkoli bi se zgodilo z njim,« je rekel princ John, »zmagal je na današnjem turnirju; in da je desetkrat naš sovražnik in vdani prijatelj našega brata, kar je nemara isto — treba je preiskati njegove rane. Naš lastni vrac naj ga zdravi.«

Okruten nasmej je igral princu na ustnicah, ko je govoril te besede. Waldemar Fitzurse je takoj odvrnil, da je Ivanhoe že v oskrbi svojih prijateljev, ki so ga odnesli z borišča.

»Kar nekam težko se mi je storilo,« je dejal, »ko sem videl žalost kraljice lepote in ljubezni; ta dogodek je izpremenil njeno enodnevno gospostvo v bridko bol. Nisem človek, ki bi ga ganilo žensko tarnanje za ljubimcem, a lady Rowena je tako dostojanstveno krotila svojo tugo, da so prič-

vale o nji samo sklenjene roke in suhe oči, ki so trepetaje strmele v onesvečenega junaka.«

»Kdo je ta lady Rowena, ki smo že toliko slišali o nji?« je vprašal princ John.

»Imovita saška deklica,« je odvrnil prior Aymer; »roža ljubeznivosti, dragulj bogastva; najlepša med tisočericami, šopek iz mire, kafrih grozd!«

»Utolažiti hočemo njeno bol,« je rekel princ John, »in da ji zboljšamo kri, jo omožimo s kakim Normanom. Videti je, da še ni polnoletna; naša kraljevska pravica je, da razpolagamo z njeno roko. — Kaj praviš, de Bracy? Bi li hotel pridobiti lepa imetja in bogate dohodke s tem, da se po zgledu Zavojevalčevih bojevnikov oženiš s Sasko?«

»Ako so imenja po mojem okusu, gospodar,« je odvrnil de Bracy, »me bo težko oplašiti z nevesto; globoko bom hvaležen vaši visokosti za to dobroto, s katero se izpolnijo vse obljube, ki ste jih blagovolili dati svojemu služabniku in vazalu.«

»Mislili bomo na to,« je dejal princ John; »in da se takoj poprimemo dela, ukažemo svojemu dvorniku, da neutegoma pozove spremstvo in družbo lady Rowene, to je, surovega kmetavsa, ki je njen varuh, in pa tistega Sasa, ki ga je črni vitez pobil na turnirju, na drevišnje pojedino. — De Bigot,« je pripomnil dvorniku, »glej, da sporočiš to naše drugo vabilo z vljudnimi besedami, ki se bodo laskale ošabnim Sasom in jim ne bodo dale odkloniti, čeprav je vljudnost nasproti njim podoben greh — tako mi Becketovih kostil — kakor metati bisere svinjam.«

Princ John je ravno hotel dati znamenje za odhod z borišča, ko so mu položili majhno pisemce v roko.

»Odkod?« je vprašal princ John, mereč dvorjana, ki mu ga je predal.

»Iz tujih krajev, gospodar, to je vse, kar vem,« je odvrnil plemič. »Prinesel ga je Francoz, ki je jahal ponoči in podnevi, da bi ga položil v roke vaši visokosti.«

OROSLAV OZARNIK:

Čas o kresu

Čas, ko v senožetih mrva se sušeča v vas diši v odsevih sončnega sijaja, ki se v svet razdaja v rožnikovih dnevih; čas, ko prazna vreča, kašča je na kmetih in se praznost veča ob slabo zajetih žlicah tudi v črevih; čas, ko v krogu kraja z nežnostjo smehljava ob potéh in hlevih češnjam v dneih razgretih že so lica rdeča; čas, ko božji volek gode v dol čez njivo in je bob v razcvetu med krompirjem poleg zrelega ječmena; čas, ki prva klena, zrela zrna kmetu nudi, da pomaga vreči mu prek praga v hramu ždečih sivo zbranih dnevov molek z lakoto vsiljivo.

»Ne, ta trenutek ga ni doma.«

»Sem si kar mislil! Kajti — naslonite se ob steno, gospa — malenkost, ki vam jo moram sporočiti, vas utegne spraviti malo iz ravnotežja. Zgodila se je nesreča, zunaj na mojem vozu leži stari sodnik. Če si ga natančneje ogledate, se lahko prepričate, da se tu ne da storiti nič drugega, kot da pride mrliški oglednik.«

Mark Twain

Nekemu slavnemu pesniku je mlad pesnik prišel pokazati in brat svoji dve pesmi. Ko je prvo prebral, jo je ocenil slavniki pesnik in rekel, da je druga pesem boljša. — »Kako?« se je začudil mladi pesnik, »saj niste druge pesmi še niti slišali.« — »Dragi gospod, druga je gotovo vsaj malo boljša, ker nobena ne more biti slabša od prve.«

da bi toliko vrlih svobodnjakov izgubilo priliko, pizkusiti svojo spretnost, jih vabi, naj se zdaj, pred odhodom, udeleže strelske tekme, ki je bila prvotno določena za jutrišnji dan. Najboljši lokostrelec dobi v nagrado lovski rog s srebrnimi okovi in bogato okrašen svilen obranik z medaljonom svetega Huberta, zaščitnika lovcev.

Več kot trideset svobodnjakov se je izprva javilo na tekmovanje; nekateri izmed njih so bili gozdarji in pazniki v meadow-skih in charnwoodskih kraljevskih šumah. Ko pa so lokostrelci zvedeli, s kom naj se poizkusijo, jih je odstopilo preko dvajset, ki niso hoteli siliti v malone gotovo osmešenje; zakaj spretnost vsakega glasovitega strelca je slovela tiste dni mnogo milj naokoli.

Tako se je skrčilo število tekmovalcev za lovsko slavo; ostalo jih je še osem. Princ John je stopil z vladarskega sedeža, da bi si boljše ogledal te izbrane svobodnjake, med katerimi jih je nekaj nosilo kraljevske livreje. Ko je utešil radovednost, se je ozrl po predmetu svoje osvete; ugledal ga je na istem mestu in prav tako mirnodušnega kakor prejšnji dan.

»Čuj, dečko,« je rekel princ John, »že včeraj sem slutil po tvojem predrznem čenčanju, da nisi pravi prijatelj loka; in kakor vidim, se res ne upaš kosati z možmi, ki čakajo tamle.«

»Oprostite, gospod,« je odvrnil svobodnjak, »mimo strahu pred porazom in sramoto imam še drugi vzrok, da se vzdržim streljanja.«

»In kakšen je ta drugi vzrok?« je vprašal princ John, čuteč, kako ga obhaja bolna, njemu samemu neumljiva radovednost do tega človeka.

»Takšen,« je odvrnil logar, »da ne vem, ali so ti svobodnjaki vajeni streljati v enako tarčo kakor jaz, in da se vprašujem, kaj poreče vaša visokost, če dobi tudi tretjo nagrado tekme, ki si je nehote nakopal vašo nevoljo.«

(Dalje prihodnjic)

tedenski program

RADIO CELOVEC

NEDELJA, 5. 7.: 7.00 Duhovni nagovor - 8. pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo. - PO-NEDELJEK, 6. 7.: 13.45 Informacije - Glasbena lojtrca od nas do vas. - TOREK, 7. 7.: 13.45 Informacije - Koroške ljudske pesmi v priredbah pojejo Mitja Gregorač in Zenski vokalni kvartet - športni mozaik. - SREDA, 8. 7.: 13.45 Informacije - Poper in sol. - ČETRTEK, 9. 7.: 13.45 Informacije - Sodobni ritmi in popevke (Slovenska popevka 70) - Našim mladim poslušalcem. - PETEK, 10. 7.: 13.45 Informacije - Po slehah starih šeg in navad - Cerkev in svet. - SOBOTA, 11. 7.: 9.00 Od pesmi do pesmi - od srca do srca. - 14.00 Koroška poje (Posnetki koncerta zborov SPZ 31. 5. v Celovcu).

AVSTRIJSKA TELEVIZIJA

SOBOTA, 4. julija: 15.45 Vožnja z ladjo in ljudsko glasbo - 16.30 Za otroke od 5. leta dalje: „Hišica“ - 16.55 „Vsi pomagajo Petru“, risarski film - 17.10 Otroška vzgoja na robu skale - film - 17.35 Za družino: Ida Rogalski „Mihael“ - 18.00 Tedenski magazin - 18.25 „Slonove zgodbe“, lahko noč za najmlajše - 18.30 Kultura - aktualno - 18.50 Dober večer... reče Heinz Conrads - 19.16 ORF danes zvečer - 19.30 Čas v sliki s tedenskim komentarjem Huga Portischa - 20.06 Šport - 20.15 „Dolg konec tedna“, ljudska igra Carla Borra Scherle - 21.45 Športni žurnal - 22.15 Čas v sliki - nočna izdaja - 22.30 Aktualni prizor - 320 sekund morja - 22.35 „Neizprosni“, film iz življenja na Divjem zahodu.

NEDELJA, 5. julija: 16.30 Za mladino od 11. leta dalje: Flipper - 16.55 Kap Kennedy, dokumentarni film ameriške televizije - 17.15 Za mladino od 14. leta dalje: Stik - 17.35 Za družino: Seržant Preston „Na napačni sledi“ - 18.00 Iz moje knjižnice: Axel Corti bere Kurta Tucholskega: „Grad Grips-holm“ - 18.25 „Slonove zgodbe“, lahko noč za najmlajše - 18.50 Eggenbergerjev glasbeni kalendar „Julij“ - 19.00 Čas v sliki z vprašanjem tedna - 19.30 Športni pregled - 20.10 Beseda v nedeljo zvečer - 20.15 „Ščinkavec in holerjev grm“, komedija Arthurja Schnitzlerja - 21.40 Rapsodija v modrem - 22.05 Čas v sliki - nočna izdaja.

PONEDELJEK, 6. julija: 18.00 Znanje - aktualno - 18.25 „Slonove zgodbe“, lahko noč za najmlajše - 18.30 Avstrija - slika - 18.50 Družina Feuerstein: „Tasčina hišica“ - ORF danes zvečer - 19.30 Čas v sliki - 20.06 Šport - 20.15 Mož s kovčkom „Most“ - 21.00 Poštni predal 7000 - 21.15 Svetovno nogometno prvenstvo in Avstrija - 22.15 Čas v sliki - nočna izdaja.

TOREK, 7. julija: 18.00 Finske črtice - 18.25 „Slonove zgodbe“, lahko noč za najmlajše - 18.30 Kultura - aktualno - 18.50 Pustolovščine Chevaliera de Reccija „Blainvillska vojvodinja“ - 19.16 ORF danes zvečer - 19.30 Čas v sliki - 20.06 Šport - 20.15 Prosim, odložite. Portret osebnosti - 21.15 „Pozna poroka“, veseloigra v štirih dejanjih Jürgena Bremerja - 22.45 Čas v sliki - nočna izdaja.

SREDA, 8. julija: 10.00 Televizija v šoli: Kuvajt - 18.30 Steklo - 11.00 Program za delavce: „Neizprosni“ - 17.30 Za otroke od 6. leta dalje - 17.45 Za mladino od 11. leta dalje: Mednarodni mladinski magazin - 18.00 „Lassie“, zgodba psa - 18.25 „Slonove zgodbe“, lahko noč za najmlajše - 18.30 Avstrija - podoba - 18.50 Kuhinja v televiziji - 19.16 ORF danes zvečer - 19.30 Čas v sliki - 20.06 Šport - 20.15 ORF-poročilo - 21.15 „Izgubljene iluzije“ (2. del), film - 22.45 Čas v sliki - nočna izdaja.

ČETRTEK, 9. julija: 10.00 Televizija v šoli: an-

gleščina - 10.30 Zdrava zemlja - bogata žetev - 11.00 Pompeji - 11.30 Avstrijski deželni muzej - 12.00 Avstrijsko gospodarstvo in inozemstvo - 18.00 Iz cirkuškega življenja (2): „Klovni je v mestu“ - 18.25 „Slonove zgodbe“, lahko noč za najmlajše - 18.30 športni mozaik - 18.50 Inšpektor Leclerc dožene: „Nevarni skok“ - 19.16 ORF danes zvečer - 19.30 Čas v sliki - 20.06 Šport - 20.15 „Telefon Butterfield 8“, film - 22.05 Čas v sliki - nočna izdaja - 22.20 Arena 70.

PETEK, 10. julija: 10.00 Televizija v šoli: Dubaj - 10.30 Božji muzikant: Anton Bruckner - 11.00 Program za delavce „Telefon Butterfield 8“ - 18.00 Veselje v glasbi - 18.25 „Slonove zgodbe“, lahko noč za najmlajše - 18.30 Avstrija - slika - 18.46 Delavska zbornica - 18.50 Očarljiva Ivanka: „Mati, pojdi domov“ - 19.16 ORF danes zvečer - 19.30 Čas v sliki - 20.06 Šport - 20.15 Uradni spisi XY - nerešeni - 21.15 Potek časovnih dogodkov - 22.15 Čas v sliki - nočna izdaja - 22.30 Jadralstvo, hribolaštvo, kopanje - 22.35 Stari in novi šansonji in popevke - 23.20 Uradni spisi XY - nerešeni. Poročila in reakcije.

TELEVIZIJA LJUBLJANA

PETEK, 3. 7.: 14.00 Wimbledon: Teniška tekmo-vanja moških parov - 17.50 Sebastijan in odrasli - serijski film - 18.15 Obzornik - 18.30 Mladinski klub - 19.05 Glasbena medigra (borbene pesmi) - 20.00 TV dnevnik - 20.35 Jutro - jugoslovanski film - ... Malo jaz, malo ti - quiz TV Beograd - ... poročila.

SOBOTA, 4. 7.: 14.00 Wimbledon: Teniška tekmo-vanja moških posamezno - 17.30 Obzornik - 17.35 J. Bevc: Mama te želi spoznati - 18.00 Nove melodije - zaključna oddaja - 18.45 Po slehah

PO SVETU PO SVETU PO SVETU PO SVETU PO SVETU PO SVETU PO SVETU

USPEH VESOLJSKE LADJE »SOJUZA 9«

Po krožnem potovanju okoli Zemlje, ki je trajalo točno 17 dni, 16 ur in 19 minut (270 krogov) je sovjetska vesoljska ladja »Sojuz 9« srečno pristala 19. junija na zemeljsko oblo kakih 75 km daleč od mesta Karagande v vzhodnem sovjetskem Kazakstanu (nedaleč od vesoljskega središča v Bajkonuru).

Sovjetska kozmonavta, poveljnik ladje Adrijan Nikolajev in inž. Vitalij Sevastjanov, se počutita dobro. Zdravniki so pregledali oba kozmonavta takoj po pristanku ter so ugotovili, da sta dobro zdržala daljše bivanje v razmerah breztežnosti.

Kozmonavta so sprejeli na Zemlji člani ekipe, ki skrbi za pristanek vesoljskih ladij. Kozmonavta sta izvršila vse naloge, ki so jima bile zaupane.

Agencija Tass je nadalje sporočila, da sta sovjetska kozmonavta tik pred spustom na Zemljo preusmerila ladjo in nato prižgala zaviralno raketo. Ko je ta nehala delovati, se je vesoljska kabina ločila od ostalega dela ladje, ki je tako začela potovati po tiru, ki je primeren za pristanek.

Takoj nato so začele delovati aerodinamične naprave za zaviranje hitrosti pri pristanku. Najprej se odpre prvo zaviralno padalo, čigar površina mora biti čim manjša, če je hitrost velika. Takoj nato začnejo delovati druga padala, ki zagotovijo primer-no hitrost za odprtje velikega padala, ki zagotovi mehak pristanek na Zemljo.

V znanstvenih krogih poudarjajo spet veliko razliko med pristanki sovjetskih in ameriških vesoljskih ladij. Amerikanci, kot je znano, pristajajo vedno v morju, medtem ko so sovjetski znanstveniki zagotovili

bataljona - Tito - 20.00 TV dnevnik - 20.35 Melodije Istre in Kvarnerja - prenos festivala zabavnih melodij - 22.10 Skrivnosti morja - dokumentarna serija - 22.35 Močnejše od življenja - serijski film - 23.35 TV kašipot - 23.55 Poročila.

NEDELJA, 5. 7.: 9.30 Po domače z ansambлом Vilija Petriča - 10.05 Kmetijska oddaja - 10.50 Mozaik - 10.55 Otroška matineja: Sebastijan in odrasli, Skrivnosti morja - 11.40 TV kašipot - 12.00 športno popoldne - 18.15 Vrnitev Franka Jamesa - celov. film - 20.00 TV dnevnik - 20.35 M. Šušmel: Mrtvi prinašajo srečo - 21.20 Videofon - 21.35 športni pregled - 22.10 Uslužbenec spalnika - 22.50 TV dnevnik - 23.05 Waterpolo Mladost: Partizan.

PONEDELJEK, 6. 7.: 18.15 Obzornik - 18.30 Risanka in še kaj - 19.00 Mozaik - 19.05 Narodna in zabavna glasba - 20.00 TV dnevnik - 20.35 Danilo Nikolič: Sojenje Gustavu Flaubertu - 21.35 Beneški Bienale „Petintridesetič“ - 22.15 Človek s kamero: Kenija I. del - 22.55 Poročila.

TOREK, 7. 7.: 18.15 Obzornik - 18.30 M. Šušmel: Spomin na živalski vrt - iz serije Jure slon - 18.45 Risanka - 19.00 Pevka Meta Malus in ansambel ekipe „84“ - 19.30 Prva pomoč na cesti - 20.00 TV dnevnik - 20.35 Iz sveta fantastike: Jaz, pravica - češki film - 22.10 Moskovski filharmoniki - 22.50 Poročila.

SREDA, 8. 7.: 15.45 Francoski otroški pevski zbor - prenos - 18.15 Obzornik - 18.25 Mladinski quiz TV Sarajevo - 19.05 Glasbena oddaja TV Titograd - 20.00 TV dnevnik - 20.35 Bartokov večer v Križankah - prenos - 22.00 Pariški mozaik - 22.20 Poročila - 22.25 Mednarodni atletski miting v Celju - ... La Baule: Konjska tekmo-vanja - posnetek.

ČETRTEK, 9. 7.: 18.15 Obzornik - 18.30 Glasbeni Ciciban: Polmad čarati - 18.45 Tiktak: Najlepše roke - 19.00 Mozaik - 19.05 Enkrat v tednu - 19.20 Hvar - I. del reportaže - 20.00 TV dnevnik - 20.35 Aktualni razgovori - 21.35 A. Marodič: Avtošola - oddaja iz cikla Mali oglasi - 22.15 Mannix - serijski film - 23.05 Poročila.

že takoj od začetka varen pristanek na kopnem. Samo enkrat so doživeli neuspeh, to je takrat, ko se je ponesrečil kozmonavt Vladimir Komarov.

Na splošno menijo, da je sovjetska vesoljska pobuda žela popoln uspeh v okviru načrta izgradnje vesoljskih postaj. Pri tem gre posebno za preizkuse, ki zadevajo delovanje človeških organov v razmerah breztežnosti. Zadnja sovjetska pobuda je dokazala, da človeško telo lahko prenese, ob primernem urjenju in upoštevanju drugih zdravniških predpisov precej dolgo potovanje po vesolju.

REHABILITACIJA STALINA

Francoska tiskovna agencija poroča iz Moskve, da bodo na Stalinov grob zopet postavili njegov kip. V tem vidijo znamenje Stalinove rehabilitacije (zopetna pridobitev dobrega imena). Že ob proslavi 25-letnice zmage nad Hitlerjem je minister za narodno obrambo maršal Grečko govoril o Stalinu kot vojaškem geniju. Podobno se je pozneje izrazil maršal Bagranian, ki je skušal opravičiti nekatere Stalinove čistke. Leta 1961 so na podlagi odkritij Hruščeva o Stalinovih zlih dejanjih prenesli Stalinove ostanke iz Leninovega mavzoleja na drugo mesto.

JAPONSKA KANDIDIRA V VARNOSTNI SVET

Kot poročajo iz Tokia, je japonska vlada pozdravila pobudo sedemnajstih azijskih dežel, članic Organizacije združenih narodov, ki bodo podprle kandidaturo Japonske začasno članico varnostnega sveta v letih 1971-72. Na ta način naj bi si Japonska pridobila večji vpliv v svetovni organizaciji.

SPOROČILO

Knjigarna MOHORJEVE DRUŽBE V CELOVCU, 10.-Oktober-Str. 27, bo v mesecih juliju in avgustu odprta: v ponedeljek, torek, sredo in petek od 8. do 12.30, popoldne pa od 14. do 18. ure; v četrtek: dopoldne od 8. do 12.30, popoldne pa od 13.30 do 18. ure.

V soboto bo v mesecih juliju in avgustu knjigarna in trgovina zaprta!

Hmelj, dež, luna in norci

(Nadaljevanje s 7. strani)

ni, potem zopet slovo od Lune in pristanek na morju.«

»Ne rečem, da si pijanec, prepričana pa sem, da si ga srknil kakšen „glažek“ preveč!« je zopet usekala Neža, ki živi še po vzorcu devetnajstega stoletja.

»No, če meni ne verjameš, pa pojdi vprašat k sosedu, kjer smo vsi po televiziji sledili poletu!«

»No, lepa reč! Potem ste bili pijani vsi!« se je zadirčno odrezala Cila, kateri je Matjev pridno pomagal.

Ker nisem mogel prodreti v trdnjavo teh nevernikov, sem z obžalovanjem pristavil:

»Čudni pa ste vsekakor, da vam to ne gre v glavo, ko vendar časopisi o tem na dolgo in široko pišejo in pride na ta način takšna novica v sleherno zakotno vas.«

»Veš, kaj ti povem, Karel,« pravi Zefka, »ti, ti, tiii si čuden ali pa neumen! Toliko vedno bereš, zato pa zdaj, namesto da bi bil bolj pameten, ti pa od samega branja nekaj na možgane kaplja!«

Kakor bi dregnil v sršenovo gnezdo, so bili vsi proti meni. Neverjetne krilatice, ki so bile namenjene moji pameti, so kar deževale proti meni kot zunaj deževnica po žlebu. Kje bom dobil kaj zaslombe? Edini nečak, ki je bil mojega mnenja, toda po njihovih mislih tudi norec, je šel malo poprej v službo, kar pa je bilo mlajših, morajo biti tiho, kadar starejši govorijo. Tako sem ostal jaz s svojo vesoljsko traparijo sam, čisto sam v času, ko so me obsodili, da me luna trka. Vendar pa je to le bilo njihovo skromno posredno priznanje, čeravno nehoté, da je prišel človek v stik z Luno. Toda zakaj bi naj bila samo mene trkala, saj sem bil ravno toliko od nje oddaljen kot moji nasprotniki! O, tristo Matičkov! Iz navadnega zemljana sem postal v njih očeh popoln norec!

V teku časa sem pozabil na zafrkavanje in odpustil vsem, ki so se tako besno zaganjali vame, saj je medtem tudi vesoljska ladja Apolo 12 srečno opravila svojo nalogo. Apolo 13 se je res ponesrečilo, da ni obiskal tiste nesrečne Lune, za povratek sem tudi jaz omahoval, ne samo Cile, Neže in Zefke. Gospodar zemlje in nebes je odločil, da so se astronomi srečno in zdravi povrnili k svojim družinam.

Če mi Bog dá zdravje, se bom letos že malo lažje spustil z njimi v besedni boj, ker bom imel več podlage za debato, da izbrišem madež, ki se me drži. Sedaj premišlujem če ni morda moja utrujena pamet začela pešati, ker ni imela dovolj trdnega temelja, saj je bil do tedaj zabit samo en pilot v vesolju, sedaj sta že dva. Kljub znanju ali tudi neznanju sem lansko leto po ljudski sodbi napredoval do bedaka in bi mi bilo po njihovih mislih treba še pamet soliti. Zato komaj čakam čas, ko bodo ubogim norcem »milši zvezde, kakor zdaj, sijale.«

Karl Rojšek

Dobrla ves - Eberndorf

ISCEMO:

pisarniško moč,
vajenca,
prodajalko,
skladiščnika.

Dopisi z življenjepisom na:

PODJUNSKO
TRGOVSKO DRUŽBO
bratje RUTAR & Co.,
Dobrla ves

Telefonska številka 04236-281

Iščemo pleskarske pomočnike, vajence in šoferje. Hrana in stanovanje je preskrbljeno.

Pleskarski mojster

HANS SCARSINI

Celovec-Klagenfurt
Konigsberger Straße 20

VES GRADBENI MATERIAL, kot npr. čistilne vodne naprave, betonske izdelke, ureditev ponikovalnih jam in LECA-izdelke - tudi na obroke - ugodno dobavi

FERLACHER BETONWERK

J. PAGITZ, Ferlach-Borovlje
Telefon 04 2 27 / 375
(Dostavljamo tudi ob sobotah!)

Nudimo vam po ugodnih cenah
SIBAU-odklopna vrata (Kipptore)
razne velikosti.

Kletna vrata, pocinkana, po

S 820. -

Vam dobavi na dom trgovina

K. in A. KRIVOGRAD

9143 Šmihel nad Pliberkom